БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 120 (17.700). • 25 май 1980 йил, якшанба • Баҳоси 2 тийин.

СУВЧИ

Назарали ота Ниёзов ўзининг бутун онгли ҳаётини сувчиликка бахшида этган, сувчиларнинг катта отрядини тарбиялаб камолотга етказган, ғўза суғоришнинг «Назарали Ниёзов услуби»ни яратган бобо деҳқон эди. У сувчиликдаги катта хизматлари учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига мушарраф бўлди. Янгийўл районидаги колхозлардан бирига Назарали Ниёзов номи берилди. Отанинг оз сув билан катта майдонларнинг ғўзасини агротехника муддатларида қондириб суғориш, ҳар қатра сувдан оқилона фойдаланишдаги тажрибаси ҳамманинг мулкига айланди, айниқса, ёш сувчиларга муҳим дастуриламал бўлиб хизмат қилмоқда.

Ғўза суғоришнинг шаҳрисабзча усули пайдо бўлди. Сурхондарёликлар мавжуд сув ресурсларини бутун вегетация даврига тақсимлаб сарфлаш методини жорий этдилар. Бухоро область партия комитетининг ташаббуси билан ҳаётга татбиқ этилган омухта сувдан фойдаланиш услуби яхши самаралар беряпти. Пахтакорларимиз сув хўжалиги системаси ходимлари, мутахассислари билан ҳамкорликда қишлоқ хўжалик экинлари, хусусан ғўзаларнинг сувга бўлган эҳтиёжини тўлароқ қондириш, сувдан фойдаланиш коэффициентини ошириш, қайтимини кўпайтириш учун ҳамма чора-тадбирларни кўрмоқдалар.

Бу бежиз эмас. Сув — ғўзанинг қони, жони. Сув тупроқнинг донадорлигини оширади, ўсимликнинг ўсиб, ривожланишини тезлаштиради, барвақт ҳосилга кириши, шоналар, гуллар, кўсакларнинг кўпайиши, салмоғининг ортиши, пахтанинг тезроқ очилишида ҳал қилувчи роль ўйнайди. Пахта сортининг юқори, машина теримига мос бўлиши ҳам кўп жиҳатдан ва асосан ғўзаларнинг энг қулай агротехника муддатларида қондириб суғорилишига боғлиқдир, эртаги ва юқори ҳосил олишнинг муҳим шартларидан бири ҳам шудир.

Азамат пахтакорларимиз фидокорлик билан меҳнат қилиб, ҳамма майдонларда чигитни тўла ундириб олдилар, ниҳолларнинг нормал қалинликда бўлишини таъминламоқдалар. Илғор колхозлар, совхозларда иккинчи культивация тугалланиб, учинчиси қизғин давом эттириляпти. Культивация, чопиқ, ўғитлаш ва, айниқса, суғориш билан қатқалоқ, бегона ўтлар, хашаротларга қарши кураш бир-бирига боғлаб олиб борилган жойларда ғўзалар тез амал олиб, дуркун ўсяпти. Нишон, Толлимаржон, Жарқўрғон, Ғиждувон ва бошқа пешқадам районларнинг қатор хўжаликларида ғўзалар шоналай бошлади.

Наманган областининг Учқўрғон, Уйчи районларида ғўзалар биринчи сувдан чиқарилиб, иккинчи суғориш оммавий равишда қизитиб юборилди. Бундай ижобий мисолларни Сурхондарё, Қашқадарё, Бухоро областлари хўжаликларида ҳам кўриш мумкин. Самарқанд областининг Каттақўрғон районида кунлик суғориш графиги миқдор ва сифатга алоҳида эътибор берилгани ҳолда ортиғи билан бажариляпти, ҳарорат кўтарилиши муносабати билан Олтинкўл районида кейинги кунларда сувчилар сони анча кўпайтирилди, ғўзаларнинг эҳтиёжи ҳисобга олинган ҳолда суғориш кеча-кундуз ўтказилаётир, ҳар бир сувчи бир гектаргача ерга маромида обиҳаёт тараяпти.

Лекин ғўза парвариши, айниқса, суғоришда сусткашликка йўл қўяётган районлар, колхозлар, совхозлар ҳам оз эмас. Мисол учун Чуст районини олайлик. Яқин-яқинларда чустликлар ғўзаларни чустча суғоришнинг ташаббускори эдилар, уларнинг тажрибаси матбуот, телевидение ва радио орқали кенг оммалаштирилди, бу ўз навбатида яхши самаралар берди. Афсуски, кейинги йилларда чустликлар ўзларининг ҳамма эътироф этган суғориш усулини унутиб қўйдилар. Бу ҳам етмагандек ғўза парваришида жиддий нуқсонларга йўл қўймоқдалар.

Ж. Маҳмудов раислик қилаётган «Москва» колхозида тугалланмаган яганани тугаллади деб рапорт берилиб, кўзбўямачиликка йўл қўйилди. Айнан шундай ачинарли аҳвол Л. Болтаев раислик қилаётган «Чуст» колхозида ҳам юз берди. Ҳар икки хўжаликнинг пахта пайкалларини бегона ўтлар босиб кетган, ягана қилинмаган, қатор оралари юмшатилмаган, озиқлантирилмаган ёш ниҳоллар сарипоча бўлиб ётибди. Чопиқ тракторларининг иш унуми паст. Колхозчилар ишга кеч чиқиб, эрта қайтишмоқда, меҳнат интизоми қўпол равишда бузиляпти. Қўшни колхозлар ғўзаларга иккинчи сув тараганига анча бўлди. Бу хўжаликларда эса ҳамон биринчи суғориш тугалланмаган, ишда сифатга эътибор берилмаяпти. Наманган область партия комитети бундай кўринишларга қаттиқ зарба берди, район партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари зиммасига йўл қўйилган камчиликларни зудлик билан бартараф этиш, хўжалик раҳбарларига нисбатан талабчанликни кучайтириш вазифасини юклади.

Афсуски, бундай фактлар якка-ягона эмас. Айрим хўжаликларнинг раҳбарлари бу йилнинг мураккаб шароитидан келиб чиқадиган вазифаларни аниқ пайқаб ололмаяпти, эскирган усуллардан воз кечмаяпти, янгилик, прогрессив методларни ҳаётга татбиқ этишда бош-қош бўлмаяпти. Натижада парвариш кучайтирилмаслиги оқибатида ғўзаларнинг амал олиши, ўсиш, ривожланиши кечикяпти, айниқса, суғоришда катта камчиликларга йўл қўйиляпти. Катта майдонларнинг ғўзалари чанқаб ётибди, сув эса зовурлар, йўллар, кераксиз жойларга оқиб исроф бўляпти. Сувчилар сони кўпайтирилмаяпти, уларнинг топширилган иш учун масъулияти кучайтирилмаётир. Бундай аҳволга тезда чек қўйилмоғи, ғўзаларни суғориш бутун чоралар билан авж олдирилмоғи керак. Вазият шуни тақозо этяпти.

Барча областлар, районларда ички сув ресурслари сурхондарёликлар методи асосида тўла ҳисоблаб чиқилиб, бутун вегетация даврига мослаб тўғри тақсимланиши, қўшимча манбалар топилиб, ишга туширилиши лозим. Ҳар литр сув ҳисобда бўлсин, исрофгарчилик каналлари бутунлай беркитиб ташлансин, ҳатто оқава сувлардан ҳам ҳосилдорликни кўзлаб фойдаланиш лозим. Шуни унутмаслик кераккки, сув нечоғли кўп бўлмасин, ундан рационал фойдаланилмаса кутилган натижага эришиб бўлмайди.

Ҳамма жойда сувчилар сони кўпайтирилиши, бу муҳим ишга тажрибали деҳқонлар қўйилиши, суғориш кеча-кундуз ташкил этилиши, ҳар бир сувчига имкониятлар тўла ҳисобга олинган ҳолда аниқ графиклар берилиши лозим. Ер етилиши билан чуқур культивация ўтказиб намни сақлаб қолиш керак. Шундай қилинганда ҳам ўсимликнинг тезроқ амал олишига қулайлик яратилади, ҳам сув тежаб қолинади. Сувчиларнинг ишлаши устидан сув хўжалик органлари ходимлари, мутахассислар мунтазам назорат олиб боришлари даркор. Илғор хўжаликлар ғўзаларга «шарбат» оқизишяпти. Бу усулни ҳамма жойда кенг қўлланиш мақсадга мувофиқдир.

Сувчилик оғир, аммо шарафли ишдир. Сувчилар кунларни тунларга улаб пайкал кезадилар, сувнинг ариқлар, ўқариқлар, эгатларда равон оқишини таъминлайдилар, бир туп ҳам ниҳолнинг чанқаб қолишига йўл қўймаслик учун курашадилар. Бу билан юқори ҳосилга замин яратишга муносиб улуш қўшадилар. Уларнинг бунёдкорлик меҳнатлари қадрланиши, сувчиларнинг унумли ишлашлари учун ҳамма шарт-шароитлар яратиб берилиши лозим.

БУХОРО ОБЛАСТИ ПИЛЛАЧИЛАРИНИНГ МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Бухоро области қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари партия XXV съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль ва 1979 йил ноябрь Пленумларининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб ўнинчи беш йиллик якунловчи йили топшириқларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб пилла тайёрлаш плани ва мажбуриятларини республикада биринчи бўлиб муддатидан илгари, 24 майда бажардилар. Давлатга 3420 тоннадан зиёд юқори сифатли пилла сотилди. Ҳар қути қурт уруғидан 70 килограммдан кўпроқ пилла олинди.

Ўнинчи беш йиллик топшириғи 115 процент бажарилди. Пландан ташқари 2289 тонна юқори сифатли пилла топширилди.

Ромитан, Пешку, Олот, Вобкент, Шофиркон, Свердлов, Қизилтепа, Қоракўл, Ғиждувон ва Навбаҳор районларининг хўжаликлари давлатга пилла сотиш плани ва социалистик мажбуриятларини ошириб бажарди. Тўққиз район ва 90 тадан ортиқ колхоз ва совхоз ўнинчи беш йиллик топшириқлари муддатидан илгари бажарилишини таъминлади.

Навоий ва Бухоро наслчилик пиллачилик совхозларининг коллективлари яхши меҳнат қилдилар. Бунинг натижасида область хўжаликлари сифатли қурт уруғи билан таъминландилар. Колхоз ва совхозларда қурт боқишда хлорелла суспензияси билан «Барака-100» препаратидан кенг кўламда фойдаланилди ва бу пилла ўрай бошлашни тезлаштирди, баргдан рационал фойдаланишни таъминлади. Пилла тозалашда 1600 тадан кўп ЧК-1 маркали машиналар ишлатилди. Саноат негизида қурт боқишни ташкил этиш прогрессив методлари янада ривож топди — Ғиждувон районидаги «Гулистон», Қизилтепа районидаги «Ёш ленинчи» колхозларининг, Ромитан районидаги «Ромитан» совхози ва Навбаҳор районидаги «Гигант» совхозининг пиллачилари СШК-50 пилла комплексларида мўл пилла ҳосили етиштирдилар.

Ромитан районидаги Нариманов номли колхоз, Пешку районидаги Ибн Сино номли колхоз, Олот районидаги «Шарқ юлдузи», Вобкент районидаги Калинин номли, Ғиждувон районидаги «Коммунизм», Бухоро районидаги Усмон Юсупов номли, Шофиркон районидаги Охунбобоев номли, Свердлов районидаги Ҳамза номли, Қизилтепа районидаги «Меҳнат — роҳат», Қоракўл районидаги «Москва» колхозлари меҳнатда катта муваффақиятларга эришдилар. Улар социалистик мажбуриятлар анча ошириб бажарилишини таъминлаб, ҳар қути қурт уруғидан 80—85 килограммдан пилла олдилар.

Областнинг донгдор пиллачиларидан Ҳамро Шодиева, Мушарраф Жўраева, Ҳожибиби Ҳасанова, Шакар Ҳамроева, Ҳамро Олимова, Гулчеҳра Наврўзова ва бошқа кўп кишилар ҳар қути қурт уруғидан 110 — 130 килограммдан пилла топширдилар.

Область партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг катта ташкилий ва оммавий-сиёсий ишлари, колхозчилар, совхоз ишчилари ва мутахассисларининг фидокорона меҳнатлари туфайли меҳнатда шу ғалабага эришилди.

Бухоро областининг пиллачилари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, давлатга яна 580 тонна юқори сифатли пилла топшириш ва тайёрланадиган жами пиллани 4 минг тоннагача етказишга қарор қилдилар. (ЎзТАГ).

АФРИКА ОЗОДЛИГИ КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН АФРИКА ДАВЛАТЛАРИ ВА ХАЛҚЛАРИГА ҚУТЛОВ

Африка озодлиги куни муносабати билан Африка давлатларининг ҳукуматлари ва халқларини СССР Олий Совети Президиуми, Совет Иттифоқи ҳукумати, совет халқи номидан ва шахсан ўз номимдан самимий қутлайман.

Бу йил Африка халқлари миллий озодлик ҳаракатининг ғоят катта муваффақияти билан нишонланди. Зимбабве ватанпарвар кучларининг мустамлакачи — ирқчилик зулмига қарши кўп йил фидокорона олиб борган кураши натижасида шу мамлакат халқи мустақилликка эришди. Дунё харитасида янги давлат — Зимбабве республикаси пайдо бўлди. Африкани ирқчилик ва мустамлакачилик кишанларидан узил-кесил халос этиш йўлида катта қадам қўйилди.

Совет кишилари Намибияни озод қилишдан иборат адолатли иш ҳам тантана қилишига аминдирлар. Намибия халқи ўзининг эътироф этилган авангарди — СВАПО раҳбарлигида озодлик ва мустақиллик учун мардона курашмоқда. Давримизнинг ғоят шармандали кўриниши — Жанубий Африка Республикасидаги апартеидга ҳам муқаррар чек қўйилади. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисида 1960 йилда Совет Иттифоқининг ташаббуси билан қабул қилган тарихий декларация бирон-бир истисносиз тўлатўкис амалга оширилиши керак. Замоннинг талаби мана шундай!

Совет давлати улуғ Ленин васиятларини изчиллик билан амалга ошира бориб, Африка халқларининг мустамлакачилик ва ирқчиликка қарши озодлик курашини бундан буён ҳам қўллаб-қувватлайверади.

Африкадаги мустақил мамлакатлар ҳаётнинг барча соҳаларидаги мустамлакачилик қолдиқларини тугатиш вазифасини империализмга қарши машаққатли курашда ҳал этишга тўғри келмоқда. Империализм Африка халқларининг тараққиёт ва равнақ сари ҳаракатини бутун кучи билан тўхтатиб қолишга, уларни янги мустамлакачилик занжирлари билан кишанлаб қўйишга интилмоқда. Империалистик монополиялар Африканинг табиий бойликларини ҳамон таламоқдалар, халқаро иқтисодий муносабатларни демократик адолатли асосда қайта қуришга тўсқинлик қилмоқдалар.

Африка давлатларининг империализм ва реакция кучларига қарши олиб бораётган курашида Совет Иттифоқи улар томонида бўлиб келди ва ҳамон улар томонидадир.

Совет Иттифоқи Африка Бирлиги ташкилотининг Африка қитъасида яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантиришга, илдизлари мустамлакачилик ўтмишига бориб тақаладиган баҳслар ва низоларни тинч йўл билан ҳал этишга қаратилган фаолияти билан бирдамдир. Биз — мустақил Африка мамлакатларининг бирлиги тарафдоримиз, шу мамлакатлар халқларининг манфаатларини, империализмга, мустамлакачилик ва ирқчиликка қарши муштарак кураш манфаатларини кўзлаб улар ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тарафдоримиз.

Африка мустамлакачи давлатларнинг эксплуатация ва рақобат объектидангина иборат бўлган даврлар ўтмишда қолиб кетмоқда. Эндиликда унинг халқлар тинчлиги, озодлиги ва мустақиллигини ҳимоя қилиш йўлидаги овози халқаро ҳаётнинг актуал проблемаларини ҳал этиш чоғида баралла янграмоқда. Халқаро вазият жиддий равишда чигаллашган ва кескинлик яна кучайтирилаётган ҳозирги пайтда бу айниқса муҳимдир. Ер куррасидаги айрим районларни ўз мамлакатларининг «ҳаётий манфаатлари» зонаси деб эълон қилиш ҳуқуқини ўзлаштиришга уринаётган, қўпол дўқ-пўписани ишга солаётган, ҳарбий куч қўлланиш билан таҳдид қилаётган, баъзи жойларда ана шу таҳдидни амалда рўёбга чиқаришга уринаётган сиёсатдонлар учрамоқда. Империализмнинг Африка диёрида янги ҳарбий базалар барпо этиш, Африка халқларининг туб манфаатларига дахлдор бўлган ҳақиқатан ҳам муҳим проблемаларни ҳал этишдан уларни чалғитмоқ учун бу мамлакатларни ўзларининг хатарли авантюраларига жалб этиш йўлидаги уринишлари Африкага қилинган бевосита дағдағадир.

Мустақил Африка мамлакатларининг планетамизда мустаҳкам тинчлик учун, халқаро хавфсизлик учун курашдаги ролига Совет Иттифоқида юксак баҳо бермоқдалар. Ҳозир вазият кескинликни юмшатиш мухолифларининг шум ниятларини барбод этиш, империалистларнинг бошқа давлатлар ички ишларига аралашувига йўл қўймаслик учун катта ва кичик — барча тинчликсевар давлатлардан янада кўпроқ актив куч-ғайрат сарфлашларини талаб этади.

Мустамлакачилик, ирқчилик ва апартеид қолдиқларини узил-кесил тугатиш йўлидаги, тинчлик, озодлик ва социал тараққиёт йўлидаги курашда Африка халқларига муваффақиятлар тилайман.

Л. БРЕЖНЕВ.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ. Ленин районидаги Карл Маркс номли колхоз меҳнаткашлари 785 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 42 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун зўр ғайрат билан ишламоқдалар.

Суратда: сувчи Машраб Рўзиматов ғўза қатор ораларига сув тарамоқда.

Ж. Тўраев фотоси.

АФРИКА, СЕН БИЛАН СИДҚИДИЛДАН БИРГАМИЗ

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VI халқаро кинофестивалининг қатнашчилари ва меҳмонлари қитъанинг миллий мустақиллик учун курашаётган халқлари билан бирдамлик изҳор этдилар. 24 май куни улар шаҳар жамоатчилиги вакилларининг Африка озодлиги кунига бағишланган йиғилишида қатнашдилар. Йиғилиш В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг маданият саройида бўлиб ўтди. Собир Раҳимов район партия комитетининг биринчи секретари З. Н. Абдураҳимов йиғилишни очди.

— Ҳозирги дунё мустамлакачилик системаси емирилиши якунловчи босқичининг гувоҳи, мустақил Ангола, Мозамбик, Эфиопия давлатлари, бошқа давлатлар бу системанинг парчаларини супуриб, эксплуатациядан холи жамият қуриш йўлидан бораётганининг гувоҳидир,— деди ўз докладида Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Ўзбекистон республика комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Т. А. Саримсоқов.

Тошкент чинни заводининг ишчиси, халқ депутатлари шаҳар Советининг депутати С. И. Қодирова, Яшил Бурун ороли республикасидан келган режиссёр Габриэль Муассир Родригес, журналист, Фаластин Озодлик ташкилотининг вакили Юсуф бин Ахмад Ироқий, Маврикий республикаси телевидение программаларининг директори Пермане Рамлакхан, СССР Кинематографчилар союзи правлениесининг секретари, РСФСР халқ артисти, кинорежиссёр Григорий Чухрай, суриялик режиссёр Вади Юсуф, Юқори Вольтадан келган режиссёр Бернар Йонли, Украина ССРда хизмат кўрсатган артист Ирина Шевчук, Мозамбикдан келган кино арбоби Педро Пиментi сўзладилар.

Сўзга чиққанлар Африка халқлари ўзларининг ҳамма куч-қувватларини озодлик ҳаракатига сарфлаётганликларини айтдилар. Жанубий Африка ватанпарварларининг миллий мустақиллик учун, мустамлакачилик, ирқчилик, апартеид ва геноцидга қарши кураши билан бирдамлик изҳор этдилар. Африка халқларининг озодлик, рўшнолик, тинчлик ва дўстлик сари интилишлар билан тўлган орзу-умидлари енгилмасдир.

Зал аҳли «Вива, Африка!», «Ирқчилик йўқолсин!», «Биз ғалаба қозонамиз!» деб хитоб қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари М. М. Доценко, В. С. Нестеров қатнашдилар. (ЎзТАГ).

АФРИКА ФИЛЬМЛАРИ — КУРАШ ВА ИШОНЧ ФИЛЬМЛАРИДИР

Африкалик киноусталар VI халқаро кинофестивалда кўрсатаётган бадиий ва ҳужжатли фильмларга Ангола Халқ Республикасининг биринчи президенти, ажойиб курашчи шоир Антонио Агостиньо Нетонинг «Орқага йўл йўқ» деган сўзларини муқаддима қилиб келтириш мумкин. Халқнинг озодлик учун кураши, унинг шу озодликни ҳимоя қилиш учун маҳкам иродаси янги ҳаёт қуриш йўлида қўйилган қийин ва шодиёна биринчи қадамлар, биринчи мактаблар, биринчи деҳқон бирлашмалари, болаларнинг юзларида илк табассум, қишлоққа келган биринчи врачлар... Йўқ, бу кишилар мудҳиш мустамлакачилик ўтмиши қайтишига сира йўл қўймайдилар.

Анголалик кинематографчилар бу сафарги Тошкент фестивалига тўртта лента — социализм қуриш йўлини танлаб олган Африка республикасида янги ҳаёт қуриш тўғрисидаги ҳаяжонли ҳужжатли ҳикояларни келтирганлар. Шу фактнинг ўзи ёш мамлакат киноси куч-қувватга тўлиб бораётганлигидан далолат беради, бугунги кунда бу халққа мактаблар, саводсизликни тугатиш тўгараклари, шунингдек машиналар ва тракторлар кераклигини кўрсатади.

Кинематографчиларнинг Тошкентдаги ҳозирги учрашувида кўрсатилаётган Африка фильмлари сенегаллик режиссёр ва ёзувчи Сембен Усмоннинг сўзларини яққол намойиш этади. Кейинги ўн йилликда унинг номи қора Африка халқлари ҳозирги замон миллий маданиятининг бунёдга келишида прогрессив жараёнларнинг рамзи бўлиб қолди. «Кино, деди Сембен Усмон, аввало сиёсий бўлиш керак. Унинг вазифаси ҳамма ерда онглилик ўсишига ёрдам беришдан иборатдир. Бизнинг кино миллий хусусиятларни сақлаб қолган бўлиши, миллий тилларда гапира олиши ҳам муҳим».

Тошкент киноанжумани Африка мамлакатларидаги ёш кинематографияларнинг миллий хусусиятларини сақлаб қолиш, миллий тилларда гапириш каби вазифаларни ҳал этишда ёрдам бермоқда. «Бу ерда жаҳон киноси эришган ютуқлар билан танишаётиб, мамлакатимиз кино санъатини ривожлантириш учун зарур сабоқлар оляпмиз», деди анголалик кинорежиссёр Карлос Соза Кошта.

Юқори Вольтадан келган режиссёр Бернар Йонли ҳам шу фикрга қўшилади. Танзаниялик киношунос Муҳаммад Ҳассан халққа тушунарли, мамлакат олдида турган проблемаларни акс эттирувчи фильмлар яратишни бир-бирдан ўрганиш Тошкент фестивалининг энг муҳим вазифаларидан биридир, деб билади.

(ЎзТАГ).

КАТТА МЕҲНАТ ЗАФАРИ

КПСС XXV съезди тарихий қарорларини оғишмай амалга ошираётган Калинин райони меҳнаткашлари катта меҳнат зафарини қўлга киритдилар. 24 май куни давлатга пилла топшириш йиллик планини бажардилар.

Улар В. И. Ленин туғилган кунининг 110 йиллиги шарафига ўтказилган социалистик мусобақада муваффақият қозониб, Ватанга 134 тонна пилла топширдилар.

Бу катта ютуқни қўлга киритишда «Партия XXI съезди», «Қорасув», «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги», «Назарбек», Ю. Гагарин номли совхозлар, «Москва», Орджоникидзе номли, «Партия XX съезди», Куйбишев номли ва бошқа колхозлар катта ҳисса қўшдилар.

ТЕЗ ВА СОЗ ЭКИНГ

Республика областларида шоли экишнинг бориши тўғрисида шу йил 24 майга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда; учинчи устун — мавсум бошидан буён (топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

НАМАНГАН	—	100,0
СУРХОНДАРЁ	—	100,0
СИРДАРЁ	—	100,0
ТОШКЕНТ	—	100,0
Хоразм	0,6	97,6
Андижон	0,7	93,2
ҚҚАССР	3,5	90,7
Республика бўйича:	2,2	93,9

Қишлоқ хўжалик ишлари кундалиги

ЎРИМ ТЕХНИКАСИ ШАЙМИ?

Ғалла ўрим-йиғими оммавий равишда бошланадиган кун яқинлашмоқда. Колхозлар ва совхозларнинг ўрим-комбайнлари билан мукаммал таъминланганлиги кўпчилик хўжаликларда бу муҳим ишни 20 — 25 иш куни ўтказиш имкониятини беради. Ўтган йилнинг тажрибаси шуни кўрсатдики, техника, уни бошқарадиган кадрлар яхши тайёрланган хўжаликлар, районларда ўрим-йиғим қисқа вақтда, уюшқоқлик билан ўтказилади, суръат юқори бўлади.

Ипатоволикларнинг ўрим-транспорт отрядлари ташкил этишдаги прогрессив тажрибаси ғалла ўрим-йиғимида кенг кўламда қўлланилади. Республикада 1200 га яқин шундай отрядлар тузилиб, иш бошида тажрибали ва малакали мутахассислар туради. Ҳозирги вақтда республикамиз механизаторлари олдида турган муҳим вазифа дон экинлари парваришини кучайтириш билан, дон ва сомонни қисқа фурсатларда йиғиштириб олиш учун ташкилий томондан пухта тайёргарлик кўришдан иборат.

Каттақўрғон, Ховос, Шеробод, Бўстонлиқ, Китоб ва бошқа қатор районларда ғалла ўриш комбайнлари, транспорт воситалари, дон тозалаш, ортиш техникасини мавсумга шайлаш тугалланмоқда. Бироқ, Қашқадарё областида 312 комбайн, Жиззах областида 197, Самарқанд областида 163, Тошкент областида 126, Фарғона областида 56 ва Андижон областида 54 комбайн ҳали мавсумга шайланган эмас.

Ўн минг гектарлаб бошоқли экинлар майдонига эга бўлган Оҳангарон, Коммунистик, Зомин, Фориш, Ургут, Қамаши, Чироқчи, Сариосиё, Денов районларида автотрактор паркларидаги комбайнларнинг 20—35 проценти, дон тозалаш машиналарининг катта қисми тайёрланган эмас.

Жиззах областидаги Ғафур Ғулом номли совхозда мавжуд 46 комбайндан атиги 30 таси, 12 дон тозалаш машинасидан 6 таси тайёрланган холос. Қашқадарё областидаги «СССР 50 йиллиги» совхозида 12 комбайндан энди 8 таси. Самарқанд областидаги «Қўшрабод» совхозида 27 комбайндан 20 тасигина тайёрланган. Айнан шундай аҳволни Жиззах областидаги «Қизил чорвадор», Қашқадарё областидаги «Деҳқонобод», «Ленинизм», «Ўзбекистон», Самарқанд областидаги «Каттақўрғон», «Партия XXV съезди» совхозларида ҳам кўриш мумкин.

Жиззах, Қашқадарё, Самарқанд ва бошқа қатор областларнинг кўпчилик хўжаликларида ремонт ишларида етарли миқдорда механизаторлар, ишчилар қатнашмаяпти. Текширишлар шуни кўрсатдики, жойларда комбайнларни ўримга шайлашда уни термик ва технологик жиҳатдан созлашга етарли эътибор берилмаяпти. Ана шу нуқсонларга йўл қўйилмаган жойларда нобудгарчилик ҳар гектар ер ҳисобига 1,5—2 центнер камаяди.

Ремонт ишларининг чўзилиб кетишига «Госкомсельхозтехника»нинг жойлардаги ремонт устахоналари ходимлари ҳам айбдордирлар. Улар ҳозирга қадар 250 дан ортиқ комбайнни ремонтдан чиқариб топширмаганлар. Масалан, Ғаллаорол махсус устахонасида Жиззах области хўжаликларидан келтирилган 13 двигатель, 12 жатка, 24 эгилма камера ва бошқа техника воситалари ҳали қўлдан чиқарилганича йўқ. «Қизил чорвадор» совхозининг уч комбайни Зомин район бирлашмаси устахонасида ётибди. Чироқчи районидаги махсус устахона, Деҳқонобод районидаги устахона ходимлари ҳам ўзларининг ғаллакорлар олдидаги бурчларини тўла адо этмай келаётирлар. Советобод район сельхозтехника устахонаси «Каттақўрғон» совхозининг 6 комбайнини январь ойидан буён ремонт қилмай келаётир. Қўшрабод район сельхозтехника устахонаси коллективи ҳам «Қўшрабод» совхози ғаллакорлари олдида қарздор бўлиб қолаётирлар. Советобод район сельхозтехника устахонаси ходимлари айби билан «Улус» совхози ўз буюртмасини ҳалигача олгани йўқ. Ғалла ўрим-йиғими оммавий равишда бошланишига саноқли кунлар қолди. Ҳозир ремонт қилинмаган, линейкаларга чизиб қўйилмаган комбайнлар ва бошқа техника воситалари қачон ремонт қилинади? Даҳлдор ташкилотларнинг раҳбарлари бу саволга жавоб беришлари лозим.

Кўпчилик ғаллачилик хўжаликларида комбайнларни икки сменада ишлатиш учун етарли механизатор кадрлар тайёрланмаган. Масалан, Жиззах областининг қорақўлчилик хўжаликларида 191, Қашқадарё областида 230, Самарқанд областида 258 комбайнчи етишмайди. Ремонтдан чиқарилиб, мавсумга шай ҳисобланган комбайнларнинг катта қисмида жиддий етишмовчиликлар, нуқсонлар бор. «Каттақўрғон» совхозида айнан шундай камчиликлар аниқланди. «Қўшрабод» совхози раҳбарлари йўл қўйилган нуқсонларни тузатиш чораларини кўрмаётирлар.

Комбайнларни дала ишларига тайёрлашда кўзбўямачилик ҳолларига йўл қўйилмоқда. Фориш районидаги Карл Маркс номли совхозда ҳали қўл урилмаган 20 комбайнни ремонтдан чиқарилган ҳисобланиб, кунлик маълумотга қўшилганини қандай баҳолаш керак?

Келтирилган мисоллардан кўриниб турибдики, техника воситалари, хусусан комбайнларни ғалла ўрим-йиғимига тайёрлашда ҳамон жиддий камчиликлар учраб турибди. Уни зудлик билан бартараф этиш шарт. Шунга эришиш керакки, қолган техника воситалари жуда қисқа фурсатда тайёр бўлсин, комбайнларни тўла икки сменада ишлатиш чоралари кўрилсин, бунинг учун ремонтчилар сонини кўпайтириш, сифатга алоҳида эътибор бериш зарур. Ремонтчиларнинг унумли ишлашлари учун ҳамма зарур шароитларни яратиб бериш хўжалик раҳбарларининг муҳим бурчидир. Ҳамма жойда социалистик мусобақа бутун чоралар билан кучайтирилмоғи даркор.

Ремонт ишларини қизитиш билан бир қаторда бошоқли экинлар ҳосилини тез, сира нобуд қилмай ўриб-йиғиб олишга қаратилган комплекс режалар белгиланиши, техника хизмати кўрсатиш воситалари тахт қилиб қўйилиши, ўрим-транспорт отрядлари тузиш яқин кунларда тугалланиши, ўримни уюшқоқлик билан ўтказиш учун аниқ графиклар тузиб чиқилиши лозим.

«Госкомсельхозтехника» ва унинг жойлардаги органлари комбайнлар ремонтини тезкорлик билан тугаллаш, хўжаликларни эҳтиёт қисмлар, ремонт материаллари билан таъминлаш чораларини кўришлари керак.

Ғалла ўрим-йиғими мавсумий иш вақтида олиқи қамчилаган ғаллакорлар ютади, кечиккан ютқазади. Шундай экан, йўл қўйилган камчиликларни тезда бартараф этиб, бу муҳим мавсумни тўла шайланган ҳолда кутиб олайлик ва уюшқоқлик билан ўтказайлик!

БИРЛИК ВА ҚАРДОШЛИК ЙЎЛИДАН

Ш. РАШИДОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари.

Партиямиз, кўп миллатли Совет давлатининг барча халқлари, коммунистлар, барча мамлакатлар меҳнаткашлари яқинда Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини нишонлаб, унинг келажакни олдиндан ғоят зийраклик билан кўра билишини, унинг даҳоси кўп қиррали эканлигини, Лениннинг ғоявий мероси битмас-туганмас бойлик эканини яна бир карра баҳолаш имкониятига эга бўлдилар.

Ҳозирги дунёнинг алоҳида эътиборини бу мероснинг одатда миллий масала бўйича таълимот деб характерланадиган қисми ўзига жалб этмоқда. Бу эса тамомила қонунийдир. В. И. Лениннинг сўзлари билан айтганда, барча миллатлар пролетариати томонидан тартибга солинадиган ягона умумжаҳон хўжалигининг бир бутун бўлиб шаклланишининг объектив жараёни (41-том, 182-бет) миллатларнинг ўзаро муносабати, меҳнаткашларнинг миллий ва интернационал манфаатларини тўғри қўшиб олиб бориш масалаларини тобора актуал қилиб қўймоқда.

I.

Миллий масала бўйича ленинча таълимотнинг асосий принциплари РСДРПнинг биринчи Программасидаёқ қайд этилган эди. Унда Россия пролетариати билан чор Россияси чекка ўлкаларидаги мазлум халқлар манфаатлари умумийлиги ва мақсадлари бирлиги, миллий озодлик курашининг мамлакат ишчилар синфи социалистик революцион ҳаракати билан яқинлашуви ва қўшилиб кетиши зарурлиги ўзининг илмий ифодасини топди.

Партиянинг иккинчи Программасида миллий масала янада мукаммалроқ ишлаб чиқилди, маълумки, бу программа Владимир Ильич томонидан бевосита яратилган эди. Программа турли миллат меҳнаткашларининг социализм қуриш учун биргаликда кураш олиб бориши учун яқинлашуви сиёсатини асосий масала қилиб қўйди. Бу Программада миллатларнинг тўла тенг ҳуқуқли бўлишини таъминлаш илгари мазлум халқларнинг меҳнаткашлар оммасига алоҳида эътибор билан муносабатда бўлиш зарурлиги кўрсатилган.

Программада ҳукмрон Коммунистик партия миллий сиёсатининг принциплари биринчи марта илмий асосда баён қилиб берилган эди. Бу принциплар миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши ва тўла тенг ҳуқуқлилигини; социалистик тараққиёт йўлига ўтган халқларнинг эркин сиёсий, ҳарбий ва хўжалик иттифоқи; қардошларча ўзаро ёрдам ва ҳар томонлама ҳамкорлик асосида ҳаётнинг ҳамма соҳаларида бу халқларнинг амалий тенглилигини таъминлаш; интернационал, умумиттифоқ манфаатларини миллий манфаатлар билан қўшиб олиб бориш; социалистик миллатларнинг гуллаб-яшнаши ва бир-бирига яқинлашувини ўз ичига олади.

Шуни таъкидлаш муҳимки, инсониятнинг хўжалик, сиёсий ва маънавий ҳаётини интернационаллаштириш социализмнинг тарихий вазифаси эканлиги тўғрисидаги ленинча қоида шу принципларнинг назарий-методологик негизидир. В. И. Ленин бу жараён капитализм давридаёқ бошланишини кўрсатиб ўтган эди. Социализм бу жараённи батамом ниҳоясига етказади. (23-том, 355-бет).

Табиийки, халқлар ҳаётининг энг чуқур асосларига тааллуқли бўлган бу диалектик жараён ўз-ўзидан, автоматик тарзда юз бермайди. Бу жараён сиёсат ёрдамида, Коммунистик партиянинг амалий ёрдами билан рўёбга чиқарилади, ғоят эҳтиёткорлик, ҳар тарафлама пухта ўйлаб ёндашишни талаб қилади. Ленин илгариги мазлум халқлар тарихий тараққиётининг ўзига хос хусусиятларини ҳар томонлама ҳисобга олиш зарурлигини, ҳали етилмаган сиёсий, иқтисодий, социал ва идеологик ўзгартишларни амалга оширишга уриниш ишларига йўл қўйиб бўлмаслигини алоҳида кўрсатиб ўтган эди.

Партия ўз йўлбошчисининг васиятларини аниқ бажараётганлигига Ўрта Осиёнинг, хусусан, Ўзбекистоннинг Советлар давридаги тарихи ёрқин мисол бўла олади. Чунончи, халқлар тараққиёти конкрет шароитлари ва хусусиятларини қатъий ҳисобга олиш тўғрисидаги ленинча талаб бу ерда Бухоро ва Хоразм Халқ Совет Республикалари вужудга келишини тақозо қилди, бу республикалар аста-секин, тараққий этиш даражасига қараб, социалистик республикаларга айлантирилди.

Коммунистик партия мамлакат халқлари миллий хусусиятларига нисбатан зўр эътибор билан ва оқилона муносабатда бўлди. 1917 йилдаёқ Халқ Комиссарлари Советининг «Россия ва Шарқнинг барча мусулмон меҳнаткашларига» Мурожаатида партия билан Совет давлатининг мусулмон халқларига муносабати тўла ва аниқ белгилаб берилди: «Сизнинг дин ва урф-одатларингиз, сизнинг миллий ва маданий муассасаларингиз бундан буён эркин ва дахлсиз деб эълон қилинади. Ўз миллий турмушингизни эркинлик билан ва бахузур тузаверингиз. Шундай қилишга ҳақлисиз. Билингизки, сизнинг ҳуқуқингиз ҳам Россиядаги барча халқларнинг ҳуқуқлари каби революция ва унинг органлари бўлган Ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Советларининг бутун қудрати билан ҳимоя қилинади».

Социалистик қурилишнинг дастлабки йилларида баъзи республикаларда, шу жумладан Ўзбекистонда ҳам совет ҳуқуқи нормалари билан бир қаторда шариат нормалари ҳам амал қилиб келди, совет судлари билан бир қаторда қози ва бойларнинг судлари, совет ўқув юртлари билан бир қаторда мусулмон мактаблари ва мадрасалари ишлаб турди. Меҳнаткашларнинг онглилиги ва саводхонлиги маълум даражага кўтарилгандан сўнггина эски муассасалар ўз-ўзидан барҳам топди. Кишиларнинг ўзлари совет халқ судларини афзал кўриб, қози ва бойларнинг судларига мурожаат қилмай қўйишди. Шариат ҳуқуқи системасида ҳам худди шундай ҳодиса юз берди.

Маҳаллий органлар қарорларининг мустақиллиги ва ҳокимиятининг тамомила тўлалиги, ўз-ўзидан равшанки, ҳуқуқ, дин, маориф ва бошқа соҳалардаги масалаларгагина тааллуқли эмас эди. Давлат, хўжалик ва маданий қурилишнинг амалда ҳамма соҳалари уларнинг компетенциясида эдики, масалан, 1918 йилда эълон қилинган Туркистон АССР фаолияти ҳам худди шундан далолат беради. Собиқ чор Россияси чекка ўлкалари халқларининг миллий давлатчилиги уларнинг тўла мустақиллиги ва ҳеч нарса билан чекланмаган сиёсий активлиги шароитида шаклланди, деб аниқ айтиш мумкин.

Ленин, партия Ўрта Осиё халқларига уларнинг социалистик миллат бўлиб шаклланиши ва мамлакатнинг бошқа халқлари билан жипслашуви учун зарур шарт-шароитларни яратиб бериш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилдилар. Миллий-давлат чегараланишининг ўтказилиши ва Ўрта Осиёда мустақил совет республикаларининг ташкил топиши тарихий воқеа бўлди. Бу республикаларнинг ҳаммаси ўз иродаларини эркин ифодалаш йўли билан СССР составига кирдилар. Барча халқларимиз манфаатлари йўлида моддий ресурсларни бирлаштириш, иттифоқдош республикаларнинг тараққиётини ягона халқ хўжалиги плани бўйича йўналтириш ва шу йўл билан хўжалик юритишнинг социалистик системаси афзалликларидан тўлатўкис фойдаланиш имконияти очилди. Бу эса миллатларнинг амалдаги нотенглигини тугатишда, уларни сиёсий, иқтисодий ва маданий ривожлантиришда, уларнинг тараққиётнинг ҳозирги даражасига кўтарилишида ҳал қилувчи роль ўйнади.

II

Буржуазия идеологлари бизнинг мамлакатимизда миллий масалани ҳал этиш тажрибаси ўтказаётган жуда катта таъсирдан хавфсираб, халқлар ўртасига нифоқ ва ишончсизлик солишга уриниб, совет жамиятидаги миллий муносабатларнинг моҳиятини бузиб кўрсатмоқдалар. Уларнинг таъкидлашларича, гўё партиямизнинг интернационалистик характери миллий манфаатларга зид бўлиб тушармиш. Шу билан бирга улар мантиқни мутлақо унутиб қўйиб, Ўрта Осиёда миллий белгиларга қараб маъмурий-сиёсий чегара ўтказиш бу ерда яшовчи халқларни «ажратиб ташлаш» ва «заифлаштириш» мақсадида амалга оширилган деб исботлашга уринмоқдалар, халқларнинг бирлашуви гўё уларнинг мустақиллиги, тенг ҳуқуқлилиги, миллий суверенитетига тўғри келмас эмиш.

Чамаси, бу ерда биз буржуа миллатларини мажбурий равишда бирлаштиришнинг социалистик миллатларнинг ихтиёрий равишда бирлашуви билан аралаштириб юбориб, биринчисининг белгиларини иккинчисига ҳам тааллуқли деб ҳисоблашга уринишга дуч келмоқдамиз, шу тариқа социализм шароитида аллақачонлар ҳал этилган халқларнинг тенг ҳуқуқлилиги, интернационал манфаатларнинг миллий манфаатлар билан бирлиги, миллий нифоқларни бартараф этиш ва бошқа масалаларни «ҳал қилиб бўлмайдиган» масалалар қилиб кўрсатишга уринмоқдалар. Ана шу негизда эса ҳар қандай пропагандистик уйдирмаларни ўйлаб чиқариш мумкин.

Масала «фақат» шундаки, бу уйдирмаларнинг умуман совет воқелигига ҳеч қандай алоқаси йўқ. Чунки, Совет давлатимиз вужудга келган дастлабки кунданоқ унинг социал-иқтисодий ва маданий тараққиёти, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг тараққиёти умуман жамият манфаатларининг ва унинг ҳар бир регионал қисми манфаатларининг бир-бирига узвий боғлиқлиги асосида қатъий амалга оширилмоқда. Бу — КПСС ленинча миллий сиёсатининг негизидир.

Ҳозирги Ўзбекистон — ана шу сиёсатни амалга оширишнинг натижаларидан биридир. Рус халқининг, мамлакатимиздаги барча халқларнинг қардошларча ёрдами билан у қолоқ ўлкадан тарихан қисқа муддат ичида социал, иқтисодий ва маданий тараққиётнинг чўққиларига шиддат билан чиқиб олди.

Ҳозирги Ўзбекистон — қудратли индустриал-аграр республика бўлиб, замонавий саноат ишлаб чиқаришининг юздан ортиқ тармоғи, энг янги техника ва технология билан жиҳозланган 1500 дан зиёд йирик саноат корхоналари мавжуддир. Унинг индустриал қиёфасини авиасозлик, металлургия, машинасозлик, энергетика, химия, газ, олтин қазиб чиқариш ва бошқа жуда кўп саноат тармоқлари белгилайди.

Ўзбек халқи умумиттифоқ хом ашё проблемасини ҳал этишга муносиб ҳисса қўшмоқда. Республика пахтачиликни ривожлантириш суръатларини муттасил ошира бориб, ўзининг ватанпарварлик, интернационал бурчини шараф билан бажармоқда. Ўзбекистон умумиттифоқ миқёсида етиштириладиган «оқ олтин»нинг деярли 60 процентини бермоқда. Бу ерда ҳам биз ўтмиш билан ҳозирги давр ўртасидаги жуда катта тафовутни кўрамиз: 517 минг тонна — 1913 йилда шунча пахта териб олинган эди; 1979 йилда Ўзбекистон мамлакатга 5 миллион 760 минг тонна пахта етказиб берди. Бизда чорвачилик ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг кўпгина бошқа тармоқлари муваффақиятли ривожланмоқда.

Илгари Ўзбекистонда битта ҳам олий ўқув юрти йўқ эди. Фақат 1920 йил сентябрида Ленин Декрети билан Тошкентда Ўрта Осиёда биринчи олий ўқув юрти — университет очилди. Эндиликда эса республикада уч университет, 41 институт ва 210 та ўрта махсус ўқув юрти мавжуд. Олий ўқув юртлари ва техникумларда 500 мингга яқин киши таълим олмоқда. Ўзбекистон Совет Шарқининг энг йирик илмий маркази бўлиб қолди. Унинг ўз Фанлар академияси ва деярли 200 та илмий-тадқиқот муассасаси бор.

Республикада матбуот, радио ва телевидение кенг ривожланди. Адабиёт ва санъат гуллаб-яшнади, янги социалистик мазмун билан бойиди. Истеъдодли ёзувчилар, композиторлар, рассомлар, кино ва театр ходимлари авлоди етишиб чиқди, уларнинг ижоди халқ орасида катта эътибор қозонди ва қадрланмоқда.

Бугунги Ўзбекистон ана шундай. Шунга қарамай буржуазия пропагандистларининг гапига қулоқ соладиган бўлсангиз, бизда ҳеч қандай социал ўзгаришлар, экономика, фан ва маданиятда ҳеч қандай тараққиёт йўқ ва бўлмаган эмиш!

Буларнинг ҳаммаси социализм ютуқларини йўққа чиқариш ва, айниқса, социал тараққиётнинг энг самарали йўлларини қидираётган халқлардан ҳақиқатни яшириш учун қилинмоқда. Реакция идеологлари фақат социализм шароитида халқлар ўртасида таркиб топадиган янги муносабатлар — чинакам дўстлик ва биродарлик муносабатларининг улкан яратувчилик ролини ҳар томонлама камситишга уринмоқдалар.

Етук социализм шароитида миллий муносабатларнинг янада ривожланиши халқларимиз ҳаётий фаолиятининг муҳим соҳаси — экономикани интернационаллаштириш жараёнининг янада кучайиши билан узвий равишда боғлиқдир. Ҳозирги вақтда Советлар мамлакатининг халқ хўжалиги — барча иттифоқдош республикалар экономикасининг узвий бирлигидир. Бу, деб кўрсатган эди ўртоқ Л. И. Брежнев, «барча миллатлар ва элатлар умумий иқтисодий мақсадлари ва манфаатлари асосида аллақачонлар таркиб топган ягона хўжалик организмидир».

Ҳар бир республикада биринчи навбатда ишлаб чиқаришнинг юксак меҳнат самарадорлиги даражасини таъминлайдиган, энг қулай иқтисодий, табиий ва социал шароитлари бўлган тармоқлари ривожланмоқда. Шу билан бир вақтда ҳар бир республика кооперация асосида моддий бойликларни планли асосда айирбошлаш йўли билан ўз эҳтиёжларининг қондирилишига эришмоқда. Мамлакатимиз халқлари меҳнатини янада тўлароқ интеграция қилишга олиб борувчи умумиттифоқ миқёсдаги ихтисослаштириш ва кооперациялаш системаси ана шундай амал қилмоқда.

Буржуазия идеологлари СССР халқларининг иқтисодий ҳамкорлигини камситишга уриниб, миллий республикалар, жумладан, Ўрта Осиё республикалари «эксплуатация» қилиняпти, улар гўё Совет Иттифоқига қўшилиб ютқизмоқдалар, иқтисодий бойликларни алмашув гўё уларга фақат зарар етказяпти деган уйдирмаларни тарқатмоқдалар. Аммо, бу уйдирмаларни тарқатувчилар гўё ана шу зарар етказувчи алмашув республикаларимизга бутун мамлакат суръатларидан анча юқори бўлган суръатлар билан ривожланишга имкон бераётгани тўғрисида ўйламайдилар.

Мисол учун яна Ўзбекистонга мурожаат қилайлик. Унинг ҳозирги кундаги иқтисодий тараққиётини бошқа республикалар билан мустаҳкам алоқасиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ўзбекистон ССРга мамлакатнинг ҳамма томонидан ускуналар ва станоклар, машиналар ва қурилиш материаллари, енгил ва озиқ-овқат саноати маҳсулотлари, кенг истеъмол моллари келмоқда. Ўзбекистон қардош республикалар, мамлакатнинг областлари ва ўлкаларидан ўз халқ хўжалигини бундан буён ҳар томонлама ривожлантириш учун нимаики зарур бўлса ҳаммасини олмоқда.

Мамлакатнинг барча халқлари билан ўзаро ёрдам ва ҳамкорлик туфайли Ўзбекистон экономикасининг ўсиши қуйидаги кўрсаткичлар билан ифодаланади: 1971-1978 йилларда республика ялпи ижтимоий маҳсулоти умуман СССРдаги 57 процентга нисбатан 66 процент кўпайди. Шу давр ичида республикада ишлаб чиқарилган миллий даромад 61 процент ўсди, ҳолбуки, мамлакатда шу вақт ичида миллий даромад 53 процент ўсди.

Ҳар бир тонна ўзбек пахтасида Урал ва Украина металлургларининг, Москва ва Ленинград машинасозларининг меҳнати мужассамлашган. Барча республикалар билан мустаҳкам алоқа ва ҳамкорлик бўлмаса, бизда авиасозлик, электрон ва кабель саноатини, бошқа тармоқларни ривожлантиришни тасаввур қилиб бўлмас эди. Бир сўз билан айтганда, Совет Иттифоқида ўз меҳнати самараларини Ўзбекистонга ҳадя этмаётган бирорта республика йўқ, худди шунингдек, мамлакатда бизнинг республикамиз маҳсулотидан фойдаланмаётган бирорта ҳам район йўқ.

Октябрь мамлакати коммунистик қурилиш йўлидан қанчалик олға борса, бу алмашув шунчалик интенсив, умумиттифоқ халқ хўжалиги комплекси бўғинлари ўртасидаги алоқалар шунчалик мустаҳкам бўлаверади. Бу билан эса халқларнинг биргаликдаги меҳнати, уларнинг ягона иродаси, уларнинг коллектив тафаккури ижтимоий ҳаётимизнинг ҳар қандай проблемасини амалда ҳал этишга қодир эканлиги шунчалик равшан бўлиб бормоқда. Келгусида улкан тадбирларни амалга оширишда — Сибирь дарёларининг бир қисмини Орол денгизи ҳавзасига ва Ўрта Осиёга оқизиш йўллари ва формаларини кенг ижодий тарзда қидиришда зўр куч билан намоён бўлмоқда. Сибирь дарёлари сувини ана шу томонга буриш ҳозир қовжираб ётган миллионлаб гектар ерларни суғориш, бутун мамлакат экономикасининг аграр секторини ривожлантиришнинг суръатларини кескин ошириш имконини беради.

III

Социалистик миллатларнинг ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам негизида гуллаб-яшнаши, бир-бирига яқинлашуви ва ўзаро бойиши, интернационал ва миллий манфаатларнинг бирлиги — фақат моддий жабҳани эмас, балки маънавий маданиятни ҳам ўз ичига қамраб олувчи яхлит жараёндир. Миллатлар ўртасида маънавий бойликларни айирбошлаш тобора интенсивлашиб бормоқда, миллий маданиятлар тобора яқинлашиб ва бир-бирини бойитмоқда, уларнинг интернационал негизи кенгаймоқда. Маданиятларнинг яқинлашуви социалистик негизда, ҳар бир миллий маданиятда мавжуд бўлган жамики қимматли, прогрессив нарсалар тобора тўлароқ рўёбга чиқаётганлиги ва ривожланаётганлиги йўли билан юз бермоқда.

Бу ўринда ҳам антикоммунизм идеологлари гўё маънавий маданиятнинг интернационаллашиш жараёни асрий миллий бойликларни йўқотишга олиб келади деб исботлашга уринмоқдалар. Улар «руслаштириш», «Ўрта Осиё халқларига рус маданияти ва рус тилини» «зўрлаб тиқиштириш» ҳақидаги уйдирмани зўр бериб тарқатмоқдалар. Уларнинг фикрича, гўё бу халқларнинг миллий маданияти турғунлик ҳолига тушиб қолган эмиш, миллий анъаналари эса «эсдан чиқариб» қўйилганмиш, гўё миллий маданият дурдоналари «социализм ва интернационализм денгизига кўмилиб кетган»миш.

Ҳаёт бу уйдирмаларни батамом рад этмоқда.

Ҳар бир социалистик миллат бошқа халқлардан ўзи учун мақбул бўлган барча яхши нарсаларни танлаб олади, уни сингдириб, ўз миллий маданиятининг энг яхши таркибий қисмига айлантиради. Масалан, ўзбек миллати адабиётида роман, повесть ва очерк жанрлари худди шундай вужудга келди. Балет, опера, хор ва кўп овозли қўшиқ, симфоник музика, кинематография ҳам шу тахлитда юзага келди. Илгари булар бизда йўқ эди. Буни миллий маданиятимизни қандайдир «камситиш» деб баҳолаб бўладими? Шубҳасиз, бундай баҳолаб бўлмайди. Ўзбек халқи бошқа халқлар маданиятининг форма ва воситаларини ижодий ўзлаштириш йўли билан ўз маданиятини янги, янада юксак поғонага кўтарди.

Халқлар дўстлиги ва қардошларча ҳамкорлиги вазиятида ҳар бир миллатнинг миллий хазинаси тобора ижодий бойимоқда, интернационал тус олмоқда. СССРда яшовчи халқлар ўртасидаги маданий муносабатлар ва ҳамкорлик формалари ранг-баранг бўлиб бормоқда. Республикаларда мунтазам ўтказилаётган адабиёт ва санъат декадалари ва ҳафталиклари, фестиваллар, тасвирий санъат асарлари кўргазмаларини айирбошлаш, биргаликда илмий сессиялар ўтказиб туриш, адабиёт ва санъат усталарининг бир-бирларига гастролга боришлари, биргаликда куч-ғайрат сарфлаб фан-техника проблемаларини ишлаб чиқиш ва бошқа кўплаб шу каби тадбирларни ўтказиб туриш миллий маданиятлар яқинлашуви ва бир-бирини ўзаро бойитиши объектив жараёнини жадаллаштиришга кўп жиҳатдан ёрдам беради.

Ҳозирги шароитда ҳар бир совет кишисига маълум, тушунарли ва одатдаги ҳодиса ва жараён бўлиб қолган бу нарсалар янги мазмун касб этди. Гап шундаки, буржуазия сиёсий арбоблари ва идеологлари бизга қўшни бўлган мамлакатларда юз берган ҳодисаларни ҳисобга олиб ва тўсатдан ўзларини «ислом дўстлари» деб эълон қилиб, партиямизнинг миллий сиёсатини ҳар қачонгидан ҳам актив равишда ёмон отлиқ қилиб кўрсатишга киришдилар, коммунистик идеологиянинг миллий маънавий бойликлар ва аввало, ислом билан «тўғри келмаслиги» ҳақида муҳокама юрита бошладилар. «Немис марксизмининг русча варианти» (бу ўринда ленинизм назарда тутилмоқда) мусулмон халқлари учун номақбуллиги ҳақидаги эски «назариялар» жонлантирилмоқда. Коммунистик дунёқарашнинг атеизми алоҳида дастак қилиб олиниб, бунда илмий дунёқараш сифатида социализм ва ижтимоий практика виждон эркинлигига дахл қилмаслиги, бу нарса СССРнинг янги Конституциясида яна бир бор қайд қилиб қўйилганлиги факти ҳақида лом-мим дейилмаяпти.

Мусулмонлар мамлакатимизда «таъқиб этилаётганлиги ҳақида»ги уйдирмалар кенг тарқатилмоқда. Улар антисоветизм негизида диний ҳиссиётларни уйғотиш ва мусулмончилик заминида антисоветизм уруғини экишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўймоқдалар. Бунда ўтмишгина эмас, балки СССРда мусулмон динининг бугунги аҳволи ҳам сохталаштирилмоқда. Диний расм-русмларни бажаришнинг амалдаги имкониятларини империализм маддоҳлари шунчаки пайқамаяптилар. Улар бизда Ўрта Осиё ва Қозоғистон Диния бошқармаси ишлаб турганлигидан, Тошкент ва Бухорода диндорларни тайёрловчи мадрасалар ишлаб турганлигидан, партия ва давлат миллий маданий бойликларнинг сақланиши ҳақида муттасил ғамхўрлик кўрсатаётганликларидан, Совет Иттифоқида қадимий маданият ёдгорликларини сақлаш ва таъмирлаш юзасидан, ислом динидаги халқлар маданияти тарихини чуқур ва ҳар томонлама тадқиқ этилаётганлигидан ўзларини гўё бехабар қилиб кўрсатмоқчи бўладилар.

Рус тили борасида буржуа пропагандаси, айниқса, кўп уйдирмаларини тўқиб чиқармоқда. Советлар мамлакати халқлари ҳаётининг ҳамма соҳаларини ривожлантиришнинг қудратли ва таъсирчан омили, миллатлараро яқинлашиш ва бирлашиш тили, миллатларнинг яқинлашувини самарали тезлаштирувчи рус тилини ғоявий душманларимиз рус бўлмаган халқларнинг миллий хусусиятларини қандайдир «бостириш» воситаси сифатида талқин қилишга уринмоқдалар.

Бу эса, юзсизларча ашаддий сохталаштиришнинг яна бир кўринишидир. Мамлакатимиздаги юзларча миллат ва элатларга Ватан ва жаҳон маданияти хазинаси эшигини очиб берган тилга, жаҳон жамоатчилигини миллий маданиятларимиз муваффақиятлари билан ошно қилган тилга, бундан салкам ярим аср муқаддам хат-савод нималигини билмаган халқларни фан-техника революцияси ижодкорлари сафига киритган тилга, унинг ролига баҳо беришда буржуа идеологияси намойиш қилаётган позициялардан туриб ёндашиш мумкинми ахир! Ахир, шу нарса ҳеч кимга сир эмаски, барча миллатларга мансуб совет кишилари рус тилини эркин равишда ўрганмоқдалар, рус тилини ўрганиш уларнинг узвий эҳтиёжига айланган.

Буржуа «мутафаккирлари» рус тили ҳақида лўттибозлик қилиб рус тилини ўрганишни рус бўлмаган миллатлар вакилларининг рус халқига муносабати масаласидан ажратиб қўймоқдалар. Бундай усул — атайлаб қилинадиган ёлғон усулдир. СССР халқлари ягона кўп миллатли давлатга буюк рус халқи мамлакатимиздаги энг кўп сонли халқ бўлгани ва шундай халқ бўлиб қолаётгани учунгина жипслашганлари йўқ. Рус халқининг қардош халқлар ҳамдўстлигидаги буюк роли шу билан белгиланадики, у жамият тараққиёти учун, меҳнаткашлар бахт-саодати учун курашнинг энг оғир жиҳатларини ўз зиммасига олди, рус халқи барча қардош халқларга беғараз ёрдам кўрсатишнинг намунасини кўрсатди ва кўрсатиб келмоқда, коммунизм қурилишига энг салмоқли ҳисса қўшмоқда. Рус халқи қаҳрамонона бунёдкорлик меҳнати ва машаққатли ҳарбий синов йилларидаги фидокорона кураши, интернационализм принципларига чексиз садоқати билан мамлакатимиздаги барча халқларнинг чуқур ҳурмат-эҳтиромини қозонди.

Буржуа сохтакорлари СССР халқлари дўстлигига рахна солишга уриниб, шунгача бориб етмоқдаларки, гўё Ўрта Осиё республикаларида экономика ва маданият соҳасидаги асосий позициялар русларнинг қўлига бериб қўйилади, рус ва бошқа славян аҳолиси ўзини худди «мустамлакачилар»дек тутади. Ғарб мамлакатлари жамоатчилик фикрини ҳам шундай «ғоялар» билан заҳарламоқдалар!

Дарҳақиқат, Ўрта Осиё республикаларимизда кўплаб руслар, украинлар, белоруслар, бошқа совет халқларининг вакиллари яшаб меҳнат қилмоқдалар. Улар ишчилар, инженерлар, олимлар, адабиёт ва санъат арболаридир. Биз улар билан фахрланамиз. Зотан, улар сўзда эмас, балки амалда бизнинг биродарларимиздир. Уларнинг ҳеч қандай имтиёз ва устунликлари йўқ, ҳеч қачон бўлмаган, буни талаб қилганлари ҳам йўқ ва бундай имтиёз ва устунликларни қабул қилмайдилар ҳам! Шундай имтиёзлари бор бўлган тақдирда, бу имтиёз ҳам шундан иборатки, улар фидокорона меҳнат намуналарини кўрсатишдан, барча миллат ва элат вакиллари билан елкама-елка туриб, муштарак вазифаларни ҳал этишдан иборат.

Партиямиз ўзининг миллий сиёсати мевалари билан ҳақли равишда фахрланади. Совет Ватани халқлари партия раҳбарлигида кишиларнинг янги тарихий бирлигига айландилар. Ягона оила туйғуси — қудратли бунёдкорлик кучимиз, совет кишиларини коммунистик руҳда тарбиялашнинг энг буюк омилидир. Совет Иттифоқи халқларининг бирлиги — жаҳондаги барча халқлар учун илҳомбахш намунадир.

(«Правда», 23 май).

БУГУН — ХИМИКЛАР КУНИ

АСР МЎЪЖИЗАСИ

Мамлакатимиз химия, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси, микробиология саноати ҳамда нефть таъминоти ташкилотлари коллективлари ўзларининг анъанавий «Химиклар куни»ни ўн бешинчи марта байрам қилмоқдалар. «Химиклар куни» нишонланиши химиянинг халқ хўжалигидаги аҳамияти тобора ортиб, етакчи ўринлардан бирини эгаллаётганлигидан далолат беради. Дарҳақиқат, сўнгги 60 йил ичида мамлакатимизда химия маҳсулотлари ишлаб чиқариш 300 баравар кўпайди. Шуниси диққатга сазоворки, химия саноати илгари иқтисодий жиҳатдан қолоқ районларда тез суръатлар билан тараққий этмоқда. Эндиликда Ўзбекистон, Тожикистон, Қозоғистон, Туркманистон ва Литвани ҳақли равишда химия индустриясининг марказлари деб аташ мумкин.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг оталарча ғамхўрлиги туфайли аср мўъжизаси — химия саноати жадал ривожланяпти. У ҳозирги пайтда қишлоқ хўжалигининг минерал ўғитларга, ўсимликларни муҳофаза қилиш воситаларига бўлган талабини қондирмоқда. Оғир саноат, транспорт ва қурилишни полимер материаллар билан таъминлаётир. Совет Иттифоқи химия саноати маҳсулотлари тайёрлашда жаҳонда олдинги ўринлардан бирини, минерал ўғитлар ишлаб чиқариш соҳасида эса биринчи ўринни мустаҳкам эгаллаб турибди.

«Химия фани ва ишлаб чиқариши Совет Иттифоқининг барча республикаларида кенг миқёсда ривожланди, — деб таъкидлаган эди КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежнев 1978 йил октябрь ойида Тошкентда ўтказилган макромолекуляр химияга бағишланган халқаро симпозиум қатнашчиларига йўллаган табрикномасида. — Симпозиум қатнашчилари Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси мисолида бунга ишонч ҳосил қилиш имкониятига эга бўладилар». Ҳа, шундай! Ўзбекистонда химия саноатининг «Электрохимпром», «Навоиазот», «Ўзбитхимпласт» ишлаб чиқариш бирлашмалари, Фарғонадаги азотли ўғитлар ва химиявий толалар, Қўқон суперфосфат, Олмалиқ химия, Тошкент лак-бўёқ, Навоий электрохимия заводлари сингари йирик гигантлари қурилди ва улар кўплаб маҳсулот тайёрламоқда.

Тўйга тўёна тайёрлаш — халқимизнинг азалий одати.

Ўзбекистон химиклари ўзларининг анъанавий байрамларига муносиб совғалар билан келдилар. Республикамиз химия, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси, микробиология саноати ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари КПСС XXV съезди тарихий қарорларини ҳаётга татбиқ эта бориб, ўнинчи беш йилликнинг тўрт йили мобайнида катта ютуқларга эришдилар.

Олмалиқ ва Самарқанд химия, Фарғона нефтни қайта ишлаш ва азотли ўғитлар, Ангрендаги резина-техника, Жиззах пластмасса, Навоий электрохимия заводларида, Чирчиқдаги «Электрохимпром» ва «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаларида янги қувватлар ишга туширилди. Навоий электрохимия заводида мамлакатимизда биринчи марта котоpан тайёрловчи қувватларнинг фойдаланишга топширилганлиги эса катта воқеадир.

Ўтган йили планга қўшимча бир неча минг тонна нефть қайта ишланди. 1978 йилдагига нисбатан минерал ўғит, аммиак, олтингугурт, синтетик ювиш воситалари тайёрлаш кўпайди. Сўнгги йилларда «Навоиазот», «Ўзбитхимпласт» бирлашмалари, Самарқанд химия заводи коллективларининг ўз фаолиятларини анча яхшилаганликлари қувончли ҳолдир.

Тармоғимиз ходимлари ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йили — 1980 йилни катта меҳнат ва сиёсий кўтаринкилик руҳида бошладилар. В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги ҳамда Улуғ Ватан урушида немис-фашист босқинчилари устидан қозонилган Ғалабанинг 35 йиллиги шарафига ўтказилган умумхалқ социалистик мусобақаси ажойиб самаралар берди. 1980 йилнинг дастлабки тўрт ойи натижалари тармоқ корхоналари коллективларининг ўнинчи беш йилликни муваффақиятли якунлаяжакларидан, КПССнинг бўлажак XXVI съездини муносиб кутиб олишларидан дарак бермоқда. Жумладан, Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнат аҳли йил бошидан бери планга қўшимча 22,4 минг тонна минерал ўғитни истеъмолчиларга юборди. «Ўзбитхимпласт» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи эса планда белгиланганидан 459 минг сўмлик кўп маҳсулот реализация қилди. Ангрендаги резина-техника, Янгийўл биохимия, Андижон гидролиз заводлари ҳамда «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнатчилари ҳам маҳсулот реализация қилиш суръатини ўстириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини адо этишда дуруст натижаларни қўлга киритдилар.

Маълумки, КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленуми тармоқ ходимлари олдига ҳам бир қатор проблемаларни ҳал этиш вазифасини қўйди. Республикамиз химиклари Пленум қарорларидан келиб чиқиб, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишни таъминловчи барча иқтисодий омиллардан фойдаланишга интиляптилар. Ҳозирги пайтда химия, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси, микробиология саноати корхоналарида тайёрланаётган маҳсулотларнинг умумий ҳажмида Сифат белгили буюмлар етакчи ўрин тутяпти. Масалан, СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлигига қарашли корхоналаримизда пландан ташқари 200 минг сўмлик олий сифат категорияли маҳсулотлар ишлаб чиқарилди.

Тармоғимиз корхоналари коллективлари ўтган йили хом ашё, материал ва ёқилғи-энергетика ресурсларидан самарали фойдаланиш бўйича ўтказилган Бутуниттифоқ жамоат кўригида қатнашиб, муайян зафарларга эришдилар. Бу ҳаракат ҳозирги кунда ҳам давом этиб, кўпгина корхоналар хом ашё ва материал ресурслари, электр энергияси ва меҳнат ресурсларидан тежаб-тергаб ҳамда оқилона фойдаланишга оид тадбирлар комплексини ишлаб чиқиб, амалга оширмоқдалар. Хусусан, Фарғона области химия ва нефть химияси саноатида биргина ўтган йилнинг ўзида ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш қувватларидан яхшироқ фойдаланишни таъминловчи юздан зиёд таклиф олинди. Уларнинг жорий этилиши туфайли 645 минг сўмдан зиёд иқтисодий самара кўрилди. Оқибатда 8 миллион 453 минг киловатт-соат электр энергияси, 48,3 минг гигакалорий иссиқлик энергияси, қарийб 4 минг тонна шартли ёқилғи ҳамда кўплаб бошқа хил хом ашё ва материаллар тежаб қолинди.

Химиклар ва улар оила аъзоларининг маданий дам олишини уюштириш, сиҳат-саломатликларини назорат қилиш, меҳнат отпускалари даврида яхши дам олишларини ташкил этиш, умумий овқатланиш шохобчаларини кенгайтириш, меҳнатчилар фарзандларининг ёзги дам олиши сингари қатор масалалар тармоғимиз корхоналари раҳбарлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари диққат-марказида турибди. Биргина ўтган йилнинг ўзида химия, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси, микробиология саноати ходимлари учун умумий саҳни 65,78 минг квадрат метр уй-жой бинолари қуриб берилди. Бу даврда 624 ўринли ётоқхона, 1160 кичкинтойга мўлжалланган мактабгача болалар муассасалари фойдаланишга топширилди. Олмалиқ химия заводида юз ўринли санаторий-профилакторий ишга туширилди.

Ўнинчи беш йиллик якунловчи йилида тармоғимиз корхоналари ва ташкилотлари коллективлари олдида улкан вазифалар турбди. Қабул қилинган социалистик мажбуриятларга кўра, 1980 йилда планда кўрсатилганидан 90 минг тонна минерал ўғит, 100 тонна озуқабоп ачитқи, 500 тонна мойлаш ёғи, 600 тонна нефть битуми, 360 минг сўмлик рўзғор химияси моллари, 100 минг сўмлик лак-бўёқ маҳсулотлари кўп ишлаб чиқариш, республиканинг қуюв пунктларидан нефть маҳсулотларини муддатидан илгари жўнатиш керак. Бу йил Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида капролактам комплекси, Фарғона азотли ўғитлар заводида дефолиант ва триацетатцеллюлоза тайёрловчи қувватлар ишга туширилиши социалистик мажбуриятдаги асосий моддалардан биридир.

Тармоғимиз коллективлари зиммаларидаги уруғвор вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш, 1980 йилни юксак кўрсаткичлар билан якунлаш ҳамда ўн биринчи беш йилликка мустаҳкам замин тайёрлаш учун бутун куч ва ғайратларини, билим ва маҳоратларини, бой тажрибалари ва имкониятларини сарфлайверадилар.

А. МЎМИНОВ,
химия ва нефть химияси саноати ишчилари касаба союзи республика комитети раиси.

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

БИРИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ФАРЗАНДИ

Узининг ярим асрлик юбилейини нишонлаётган Тошкент қишлоқ хўжалик институтида йигит-қизлар келгусида замонавий қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча соҳаларида етанчилик қила олиши учун билимларни пухта эгаллаши, зарур меҳнат кўникмалари ҳосил қилиши учун ҳамма шароит яратилган. Суратда институт профессор ва доцентларидан (чапдан) Н. Г. Симонгулян, З. Мақсудов, В. М. Бикрицкий, Н. А. Хан, В. А. Буригин, К. Эшчонов ва Ф. Комиловаларни кўриб турибсиз. А. Тўраев фотоси.

КПСС XXV съезди, партия Марказий Комитетининг шундан кейинги қарорларида қишлоқ хўжалиги олдига унинг барча тармоқларини ҳар томонлама, динамик ривожлантириб, мамлакатни озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалик хом ашёси билан ишончли таъминлашга эришиш асосий вазифа қилиб қўйилди. Бу хил маҳсулотлар етиштиришнинг ўсиши халқимизнинг турмуш даражасини бундан кейин анча оширишни таъминлай оладиган бўлиши белгиланди. Айни чоғда шаҳар билан қишлоқнинг моддий ва маданий-маиший турмуш шароитини яқинлаштириш вазифасини ҳал этиш учун янада кўпроқ куч-ғайрат сарфланиши лозимлиги таъкидланди. Ана шу муҳим вазифаларни муваффақиятли амалга оширишга ўзининг шонли 50 йиллик юбилейини нишонлаётган Халқлар Дўстлиги орденли Тошкент қишлоқ хўжалик институти ҳам муносиб ҳисса қўшмоқда.

Ўрта Осиёдаги бошқа кўпгина олий ўқув юртлари сингари институтимизнинг ташкил этилиши ҳам доҳий В. И. Ленин номи билан чамбарчас боғлиқ. Зеро институтимиз доҳий Декрети билан 1920 йил сентябрида ташкил этилган Туркистон давлат университетининг қишлоқ хўжалик факультети заминида вужудга келди.

Маълумки, ярим аср муқаддам мамлакатимизда ленинча кооператив план асосида ялпи коллективлаштириш ҳаракати бошланди. Майда деҳқон хўжаликларининг йирик социалистик хўжаликка оммавий равишда кўчиши юқори малакали мутахассисларни кўплаб тайёрлашни тақозо этди. Шу муносабат билан 1930 йилда мамлакатимизда ўн еттита қишлоқ хўжалик олий ўқув юрти, шу жумладан Тошкент қишлоқ хўжалик институти ташкил этилди. Бу ҳол Ўзбекистон ҳамда Ўрта Осиёнинг бошқа республикалари қишлоқ хўжалигини ва бутун социал-иқтисодий ҳаётини юксалтиришда катта роль ўйнади, партия ленинча аграр ва миллий сиёсати изчил амалга оширилишининг ёрқин ифодаси бўлди.

Институтимизнинг ташкил этилиши ва ривожланиши мутахассис кадрлар тайёрлаш ва қишлоқ хўжалиги фанини юксалтиришга баракали ҳисса қўшган қатор олимлар меҳнати билан боғлиқки, бугунги кунда биз улар номини фахр билан тилга оламиз. ВАСХНИЛ академиги, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби Р. Р. Шредер, республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби В. С. Малигин, профессорлар А. Л. Бродский, В. Н. Драбов, Н. А. Димо, Н. Н. Курбатов, А. И. Федоров, М. М. Якуб каби машҳур олимларнинг институтимиз тамал тошини қўйганлигини ким билмайди дейсиз. СССР Давлат мукофоти лауреати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. И. Автономов, СССР Давлат мукофотининг лауреатлари, Ю. П. Хуторной, Н. В. Культисов, профессорлардан В. А. Шчекин, Г. С. Зайцев, Н. Н. Балашов, М. А. Панков, Л. А. Молчанов, В. Н. Чирков, М. А. Каримов, Г. М. Миркаримов каби қишлоқ хўжалиги фани фидойиларининг иши бугунги кунда ўқув дарсликлари ва илмий асарларда, шогирдларининг саховатли ишларида барҳаётдир.

Тошкент қишлоқ хўжалик институти ўтган ярим аср мобайнида мамлакатимизнинг шу йўналишдаги йирик олий ўқув юртларидан бирига айланди. Башарти 1930 йилда унда 130 студент таълим олган бўлса, ҳозирги кунда 9,3 мингга яқин йигит-қиз таҳсил кўрмоқда. Шуниси қувончлики, студентларнинг ярмидан ортиғи ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олий таълим олмоқда. Институт ташкил этилган йили икки факультет — агрономия ва пиллачилик факультетлари ҳамда етти кафедра мавжуд эди. Ҳозирги кунда бизда Фарғона филиалини ҳам қўшиб ҳисоблаганда тўққизта факультет мавжуд. Уларда 13 ихтисос бўйича кадрлар тайёрланмоқда. Кафедралар сони 55 тага етди.

Урушдан олдинги йилларда ҳаммаси бўлиб 41 ўқитувчи, шу жумладан 8 профессор, битта фан доктори ва 12 нафар доцент ишлар эди. Эндиликда институтимизда меҳнат қилаётган 550 дан ортиқ ўқитувчи ва илмий ходимларнинг 27 нафари профессор ва фан доктори, 210 киши доцент ва фан кандидатларидир.

Институтимиз Ўрта Осиёда қишлоқ хўжалиги бўйича илмий ҳамда илмий-педагогик кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш марказига айланди. 1932 йилдаёқ бизда аспирантура очилган, 1940 йилда эса илмий даражалар бериш бўйича илмий Совет ташкил этилган эди. Бугунги кунда аспирантурамизни тамомлаб чиққанларни ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимининг барча илмий-тадқиқот муассасаларида, Ўрта Осиё республикалари Фанлар академияларининг илмий муассасаларида учратиш мумкин. Уларнинг аксарияти партия ва совет органларида, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг турли жабҳасида масъул ишларда меҳнат қилмоқдалар.

Партия ва ҳукуматимиз олий ўқув юртларида илмий-тадқиқот ишларини кучайтириш ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилмоқдалар. Шунга мувофиқ 1978 йили тажриба станцияси ҳамда ёввойи ўтларни эколо-биологик ўрганиш ҳамда уларга қарши кураш чораларини ишлаб чиқиш бўйича проблема лабораторияси ташкил этилди. Ўтган йили эса тўртта тармоқ илмий-тадқиқот лабораторияси иш бошлади. Бу лабораторияларда жун хом ашёси сифатини текшириш, мева кўчатлари ва ток қаламчалари етиштиришнинг янги технологиясини ишлаб чиқиш, ғўза зараркунандаларига қарши курашнинг самарали системасини яратиш ҳамда экинзорларни суғориш учун сизот сувлардан фойдаланиш усуллари бўйича илмий-тадқиқот олиб борилмоқда.

Институтимизда таълим-тарбия жараёни муттасил такомиллашиб, ўқитиш сифати яхшиланиб бормоқда. Хусусан бу ишда КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори ҳамда партия-ҳукуматимизнинг «Олий мактабни янада ривожлантириш ва мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш тўғрисида»ги қарори дастуруламал бўлмоқда. Студентларнинг чуқур билим олиши, фан асосларини яхши ўзлаштириши, ишлаб чиқариш практикасини юксак савияда ўтказишда яхши натижаларга эришилмоқда. Ҳозирги кунда кундузги бўлимда таълим олаётган ҳар тўрт йигит-қиздан учтаси «яхши» ва «аъло» баҳоларда ўқиётганлиги қувонарлидир. Институт партия ташкилоти, ректорат ва илмий совет студентларда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантиришга алоҳида эътибор бермоқдалар.

Ёшларнинг меҳнат тарбиясида студент қурилиш отрядлари бебаҳо роль ўйнамоқда. Ўтган йили ёзда студентларимиз чорвачилик комплекслари ва бошқа объектлар қуришда қатнашдилар. 70 киши «зангори кема»ларни бошқариб, 3 минг тоннага яқин пахта териб берди. Студентлар шаҳримизни кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишларида ҳам актив қатнашмоқдалар.

Институтда бадиий ҳаваскорлик муваффақиятли ривожланмоқда. «Гулдаста» вокал-чолғу ансамблимиз 1976 йили халқ ансамбли унвонини олди, 1978 йилда эса Тошкент область Ленин комсомоли мукофоти билан тақдирланди. «Ёш овозлар» Бутуниттифоқ телевизион конкурси жюриси дипломига ҳам сазовор бўлди.

Бизда оммавий физкультура ва спорт ишларига алоҳида аҳамият берилмоқда. Спортчиларимиздан йигирма киши республика терма командаларига аъзо эканлиги, беш йил мобайнида 14 нафар СССР спорт мастери, 46 мастерликка номзод ва 249 биринчи разрядли спортчи тайёрланганлигини айтиш кифоя.

Институтимиз ўтган ярим аср мобайнида қарийб 23 минг малакали қишлоқ хўжалиги мутахассиси, шу жумладан 16 мингга яқин турли ихтисосдаги агроном, 1300 ўрмон хўжалиги инженери, 800 га яқин сув хўжалиги мутахассиси, 3 мингдан ортиқ иқтисодчи ва 2 мингдан ортиқ қишлоқ хўжалиги бухгалтерлари тайёрлаб берди. Айни чоғда социалистик ҳамда ривожланаётган мамлакатлар учун мутахассис ва илмий кадрлар тайёрлаш орқали интернационал бурчимизни муваффақиятли ўтаётганимизни таъкидлаш ўринлидир. Шу кунгача жаҳоннинг 44 мамлакатидан 500 дан ортиқ студент институтимизга қабул қилинди.

Олиб борилаётган илмий тадқиқотлар кўлами кенгаймоқда. Ходимларимизнинг илмий ечимларини амалиётга жорий этиш йилига 5,5—6 миллион сўм иқтисодий самара бераётир. Илмий-тадқиқот натижалари монография ва брошюраларда эълон қилинмоқда. Институтда илмий асарларнинг 90 тўплами; кейинги ўн йил мобайнида 140 монография чоп этилди.

Институтимизнинг ўқув базаси кенгайиб бормоқда, замонавий ўқув корпуслари, шинам ётоқхоналар қурилаётир. 1966 йилда С. М. Киров номли пахтачилик совхози институт ўқув-тажриба хўжалигига айлантирилди.

Олдимизда бўлғуси мутахассисларнинг касб тайёргарлиги ва ғоявий-сиёсий тарбияси сифатини янада ошириш, ишлаб чиқариш билан, коммунистик қурилиш практикаси билан алоқани мустаҳкамлаш вазифаси турибди. Ҳеч шубҳа йўққи, институтимизнинг ўн минг кишилик коллективи бутун куч, билим ва ижодий қудратини ана шу вазифага — мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишга қаратади ҳамда жонажон партиямизнинг ҳозирги аграр сиёсатини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшаверади.

Э. ШАЙХОВ,
Халқлар Дўстлиги орденли Тошкент қишлоқ хўжалик институти ректори.

ҒЎЗА — ШОНАГА КИРДИ

Толимаржон — Қашқадарё областининг чўлда янгидан ташкил топган кенжа ва навқирон районларидан бири. Қўриқ район пахтакорлари бу йил 45 минг тонна «оқ олтин» етиштиришга сўз беришган. Айни пайтда чўлқуварлар далаларида юксак пахта хирмони учун кураш қизитилмоқда.

Барча совхозларда иш намунали уюштириляпти. Мавжуд 15 минг 500 гектар майдонга чигит апрель ойининг дастлабки ўн кунлигида экиб олинди.

Эндиликда районнинг қайси хўжалигида бўлманг кундан кун яшнаётган ғўзаларни кўриб, ҳавасингиз келади. Айниқса, «ВЛКСМ XVIII съезди», «Коммунист», «Самарқанд», Сальвадор Альенди номли совхозларда ғўза соғлом ва дуркун ривожланмоқда. Шуниси қувончлики, бу хўжаликлардаги катта-катта майдонларда ўстирилаётган ғўзалар барвақт бир текис шонага кирди.

Район хўжаликларида ғўзанинг авжини янада тезлатиш учун ибратли тадбирлар амалга оширилаётир. Ҳамма жойда ғўза қатор ораларига чуқур ишлов берилмоқда. Минерал ва маҳаллий ўғитлар билан озиқлантирилмоқда. Экин парваришида 134 та чопиқ трактори ишлатиляпти. Чўлқуварлар яганалашни областда биринчи бўлиб муваффақиятли туғаллашди.

Қашқадарё область партия комитети ва ижроия комитети толимаржонлик пахтакорларнинг ибратли иш тажрибасини барча колхоз, совхозларда кенг ёйиш мақсадида ғўза парваришини яхши уюштириш юзасидан яқинда райондаги «ВЛКСМ XVIII съезди» ва «Самарқанд» совхозларида махсус семинар-кенгаш ўтказдилар.

Ғўза парваришини агротехника қоидалари асосида ташкил этишда бу йил она-Ватанга 6 минг тонна пахта беришни кўзлаган «ВЛКСМ XVIII съезди» совхози байроқдор бўлаётир. Бу ерда ғўзани озиқлантириш учун махсус мосламалардан фойдаланиляпти. Ҳар бир мосламага узунлиги 2 метр, баландлиги 40 ва эни 50 сантиметр келадиган яшиклар ўрнатилган. Булар ёрдамида ғўза 15—16 сантиметр чуқурликда минерал ва маҳаллий ўғитлар билан озиқлантириляпти.

Совхоз далаларида ғўзани суғориш учун жўяк олишга мўлжалланган, сувдан кейин ишлов берадиган махсус агрегатлар кучидан ҳам самарали фойдаланилмоқда.

Бундай агротехника тадбирлари «Коммунист», «Самарқанд», «Туркманистон» совхозларида ҳам қўлланилаётир. Шунга кўра районнинг 10 минг гектардан ортиқроқ майдонидаги серавж ғўзаси ёппасига шоналади. Толимаржон заршуносларининг дастлабки мардонавор ҳаракати кузда бўладиган баракали хирмонга замин бўлмоқда.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПЛАНЕТАМИЗДА

ТИНЧЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШНИНГ РЕАЛ ИМКОНИЯТЛАРИ

Жаҳон Совет Иттифоқининг барча халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлаш мақсадида илгари сурган янги ташқи сиёсий ташаббуслари таъсири остида яшамоқда. Оммавий ахборот воситалари, кенг сиёсий ва жамоат доиралари вакиллари Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат кенгаши якунларини ва Польша Халқ Республикаси пойтахтида бўлиб ўтган олий даражадаги Совет — Франция учрашувини кенг муҳокама қилмоқда.

Венгриянинг **«Непсабадшаг»** газетаси қуйидагиларни уқтириб ўтади. Варшавада қабул қилинган Декларация ҳарбий васваса доктринасига қарши тинчлик ва хавфсизлик йўлини илгари сурмоқда. Варшава Шартномаси ташкилотининг сиёсий программаси халқаро вазиятнинг ёмонлашиш жараёнини тўхтатиш, оқилона ёндашувни, тинчликка хизмат қилувчи тадбирларини илгари суриш зарурлигига амал қилмоқда.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг тинчлик мақсадидаги ташаббусларига жаҳоннинг ҳамма районларида ижобий баҳо берилмоқда, деб таъкидлайди Ғарбий Германиянинг **«Унзере цайт»** газетаси. Сиёсий арбоблар ўзларининг сон-саноқсиз фикрларида, турли йўналишдаги матбуот органлари ўз шарҳларида бу ташаббусларни Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг замонамизнинг энг муҳим проблемалари хусусида музокараларни давом эттиришга тайёр эканликларини кўрсатувчи равшан далил, деб таърифламоқдалар.

Варшавада илгари сурилган ташаббуслар халқаро кескинликни юмшатишни чуқурлаштиришга бўлган умидни кучайтиради, деди Англиянинг таниқли жамоат ва сиёсий арбоби лорд **Брокуэй.** Социалистик мамлакатлар конкрет ва амалий таклифларни илгари сурди. Бу таклифлар ядро уруши келиб чиқиш хавфини бартараф этиш учун реал замин яратади.

Лорд Брокуэй таъкидлаб ўтдики, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежневнинг Франция Президенти В. Жискар д'Эстэн билан Варшавадаги учрашуви ижобий мулоқотга, Ер юзида янада мустаҳкам хавфсизлик яратиш йўлларини излашга имкон бериши лозим.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг Европада ҳарбий кескинликни камайтириш ва қуролсизланиш хусусида конференция чақириш тўғрисидаги таклифи уларнинг тинчликни мустаҳкамлаш учун зарур бўлган ҳамма ишларни қилишга тайёр эканликларини кўрсатади, деди Австрия Коммунистик партиясининг раиси **Ф. Мури.** Кескинликни юмшатиш, тинчлик ва қуролсизланиш учун халқлар биргалашиб ва актив ҳаракат қилишлари, айниқса ҳозирги вақтда жуда зарур бўлиб қолди. Л. И. Брежнев билан В. Жискар д'Эстэннинг яқинда Варшавадаги учрашуви Совет Иттифоқи ва Франция давлат раҳбарларининг тинчликка ва кескинликни юмшатишга интилаётганликларини равшан намойиш қилди.

(ТАСС).

БУГУН — АФРИКА ОЗОДЛИГИ КУНИ

КУРАШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Жаҳон тараққийпарвар жамоатчилиги 25 майда Африка озодлиги кунини нишонлайди. Африка Бирлиги ташкилотига аъзо бўлган мамлакатлар ҳукумат бошлиқларининг 1963 йилда ўтказилган биринчи таъсис ассамблеясида ҳар йили 25 майни Африка озодлиги куни сифатида нишонлаш тўғрисида қарор қабул қилинган эди.

Африка чорак асрдан буён миллий озодлик ва мустамлакачилик, социал тараққиёт ва реакция, социализм ва капитализм кучлари ўртасидаги тарихий курашнинг муҳим майдони бўлиб келмоқда. Тарихан қисқа муддат ичида миллий озодлик ҳаракатининг зарбалари остида капиталистик давлатларнинг бу қитъадаги бир вақтлар қудратли бўлган мустамлакачилик империялари нурай бошлади. Қитъада мустамлакачилик системаси беш аср мобайнида ҳукмронлик қилиб келган эди. Лекин унинг емирилиши учун бор-йўғи 20—30 йил кифоя қилди, холос. 1919 йилда мустамлака ва қарам давлатлар ер шари территориясининг 72 процентини, аҳолисининг 69,4 процентини ташкил этиб, уларда миллий зулм ва эксплуатациянинг энг ваҳшиёна формалари қўлланиб келинарди.

Улуғ Октябрнинг оламшумул тарихий ғалабаси туфайли мустамлака халқларининг онги чинакам уйғониб, истибдод ва зулмдан озод бўлиш учун курашда жуда катта муваффақиятларга эришишларига ёрдам берди. Мустамлакачиликнинг энг машъум кунларини бошидан кечирган Афикада афсонавий «Аврора» янги давр бошланганидан дарак берган кезларда иккитагина мустақил давлат — Либерия ва Эфиопия бор эди. 50-йилларга келиб мустамлакачилар Либериянинг мустақиллигини тан олишга мажбур бўлдилар. Тарихга Африка йили сифатида кирган 1960 йилнинг охирида қитъада 25 мустақил давлат бўлган бўлса, 70-йилнинг ўрталарига келиб Гвинея-Бисау, Мозамбик ва Ангола халқларининг зафарли кураши натижасида сўнгги мустамлакачилик империяси қулади.

Яқинда эса Африка харитасида эллигинчи мустақил давлат — Зимбабве республикаси пайдо бўлди. Зимбабве ватанпарварлари Буюк Британиянинг шу мамлакатдаги 90 йиллик мустамлакачилик ҳукмронлигига чек қўйдилар. Улар озодлик ва мустақилликка эришгунга қадар узоқ ва машаққатли йўлни босиб ўтдилар. Бу мамлакатни товламачи ва фирибгар Сесиль Родс бошчилигидаги инглиз мустамлакачилари XIX аср охирида ваҳшийлик билан забт этиб, Родезия деб атай бошладилар.

1965 йилда Ян Смит бошчилигидаги ирқчилар ҳокимиятни босиб олиб, ўзбошимчалик билан унинг «мустақиллиги»ни эълон қилдилар. Лекин бу ғайри қонуний режимни Жанубий Африка Республикаси ирқчиларидан бошқа ҳеч ким тан олмади. БМТ Родезияга қарши иқтисодий, сиёсий ва бошқа жазо чораларини жорий этди. Бироқ, Англия, АҚШ ва бошқа қатор Ғарб давлатлари бу қарорни бажармадилар, ирқчиларга ёрдам кўрсатишни давом эттирдилар.

Ана шундай бир шароитда Зимбабве ватанпарварлик кучларининг ирқчилик ва мустамлакачиликка қарши кураши кенгая борди. Ватанпарварлик кучларининг асосий отрядлари — Зимбабве Африка миллий иттифоқи (ЗАНУ) ва Зимбабве Африкаликлар халқ иттифоқи (ЗАПУ)нинг ягона Ватанпарварлик фронтига бирлашиши натижасида миллий-озодлик ҳаракати янада кенг қулоч ёйди. Натижада ана шу фронт бошчилигидаги Зимбабве халқининг озодлик ва мустақиллик учун олиб борган оммавий қуролли кураши ғалаба қозонди.

«Зимбабве ватанпарварларининг бу мустаҳкам ғалабаси Зимбабве халқининг ирқчилик тартибларини тугатиш учун Ватанпарварлик фронти раҳбарлиги остида кўп йиллар давомида олиб борган қаҳрамонларча курашининг қонуний якунидир, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежневнинг Зимбабве Ватанпарварлик фронти раҳбарлари Р. Мугабе ва Ж. Нкомо номига йўллаган табригида. — Бу ғалаба ирқчилар ва империалистларнинг халққа қўғирчоқ режимни тиқиштиришга уринишларини барбод этди, Зимбабве тарихида янги саҳифа очди. Чинакам мустақил суверен Зимбабвени барпо этиш учун зарур шарт-шароитлар яратилди».

Африка уйғонди... Тўла озодлик сари дадил қадам ташлаётган бу қитъа эндиликда халқаро майдонда тобора актив роль ўйнамоқда. Қуллик сиртмоғидан озод бўлган кўпгина мамлакатлар мустақиллик билан кифояланиб қолмай, туб социал-иқтисодий ўзгартиришлар йўлидан боряптилар. Энг муҳими шундаки, Африка мамлакатлари социал-иқтисодий ўзгартиришларни асосан социалистик асосда амалга ошира бошладилар. Мустақилликка эришган мамлакатларнинг тўплаган тажрибаси фақат шу йўлгина миллий мустақиллик ва суверенитетни самарали мустаҳкамлашга олиб боришнинг ишончли омили эканлигидан далолат бермоқда.

Совет Иттифоқи янги ҳаёт қураётган Африка халқларига актив самарали ёрдам кўрсатди ва кўрсатмоқда. Октябрь Ватани, социалистик ҳамдўстликнинг бошқа мамлакатлари қитъадаги ривожланаётган мамлакатларнинг ўз озодлиги ва мустақиллигини мустаҳкамлаш учун олиб бораётган курашига ҳар томонлама ёрдам беришни ўзларининг интернационал бурчлари деб ҳисоблайдилар. Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXV съездида таъкидлаб ўтганидек, СССР «Ёш давлатларнинг қонуний интилишларини, уларнинг империалистик эксплуатациядан тамомила қутулишга, ўз миллий бойликларини ўзлари тасарруф қилишларига қатъий бел боғлаганликларини тўла равишда қўллаб-қувватлайди».

Африкада озодлик учун кураш давом этаяпти. Қитъа жанубида ҳамон истибдод, ирқчилик ва мустамлакачилик ҳукм сурмоқда. Ғарб мадади ва ҳомийлигида яшаётган Жанубий Африка Республикаси ирқчи режими — ер юзидаги ирқчиликнинг қўрғони бўлиб қолди. У турли-туман ваҳшийликларга қўл урмоқда, қўшни давлатларга ҳарбий хуружлар қилмоқда. Жанубий Африка ирқчилари маҳаллий аҳоли ва Намибия халқи устидан ҳукмронликни сақлаб қолиш мақсадида ўзининг ҳарбий қудратини кучайтирмоқда, ядро қуролини қўлга киритишга уринмоқда.

Бугунги кунда Жанубий Африка ватанпарварлари ўз озодлиги учун, ирқчиликнинг сўнгги қўрғонини таг-томири билан тугатиш учун қатъий кураш олиб бормоқдалар. Бу ҳаққоний кураш ғалаба билан тугаши муқаррардир. Бунга Ангола, Мозамбик, Зимбабве ёрқин мисол бўла олади.

Африкада кураш давом этмоқда — у албатта батамом озод бўлади! Миллий-озодлик ҳаракатининг қудратли тўфонини ҳеч қандай куч тўхтата олмайди. Бутун Африка қитъаси узра озодлик ва мустақиллик қуёши порлайдиган кун келиши шубҳасиз.

Ф. ШОҲИСМОИЛОВ,
А. РЎЗИЕВ.

ЖАНУБИЙ КОРЕЯДАГИ ВАЗИЯТ

ВАШИНГТОН, 24 май. (ТАСС). Оқ уйда бўлиб ўтган махсус мажлисда Жанубий Кореядаги аҳвол муҳокама қилинди.

Филиппиндаги Америка базасидан самолётлар ташийдиган зарбдор группа бошчилигида АҚШнинг «Коралси» авианосеци Корея томон жўнади. Японияниг Окинава оролидаги АҚШ ҳарбий ҳаво кучлар базасига олдиндан хабар берувчи ва контроллик қилувчи электрон системалар билан жиҳозланган разведкачи «Е—3А» самолётлари юборилди. Америка ҳарбийларининг бу ишига бу ерда Сеул ҳарбий диктатурасига қарши халқ қўзғолонини бостириш учун Америка қуролли кучларини кенг қатнаштиришга тайёргарлик кўриш деб баҳо бермоқдалар.

ТОКИО. 23 май (ТАСС). Қўшма Штатлар Мадад бераётган қўғирчоқ ҳукумат ҳар қанча уринмасин Жанубий Кореяда халқ қўзғолонларини бостиришни уддалай олмаяпти ва Жанубий Кореяда аҳвол ҳамон кескинлашиб бормоқда.

Сеулдан олинган хабарларда қўзғолон кўтарган халқ армия полиция аслаҳахоналаридан қурол-яроғларни тортиб олиб, қарийб 4 миллион киши истиқомат қилаётган бутун Чолланамдо вилояти территориясида шиддатли жанглар олиб бормоқда. Қўзғолон қамраб олган Кванжу шаҳрида 6 кундан бери қонли жанглар давом этмоқда, халқ қўзғолонлари яна 16 шаҳарга ёйилди.

Ҳарбий маъмурларнинг қўзғолончилар вакиллари билан олиб борган музокаралари барбод бўлди. Қўзғолончилар вакиллари қамоққа олинган барча сиёсий маҳбусларнинг озод этилишини, ўлганлар ва ярадорларнинг оилаларига товон тўланишини, шунингдек Жанубий Корея марказий разведкаси бошлиғи генерал Чон Ду Хван дарҳол истеъфо беришини талаб қилмоқдалар. Чон Ду Хван ҳозирги вақтда Жанубий Кореянинг диктаторидир.

Жанубий Кореянинг янги бош министри Пак Чун Хун халқ қаҳр-ғазаб тўлқини кучаяётганлигидан чўчиб бўлажак ҳукумат конституцияга тузатишлар киритади ва сайлов ўтказади, деб демагогларча ваъда берди. Аммо қонхўр режимнинг бундай ёлғон ваъдаларига ҳеч ким ишонмаяпти.

Мухбиримиз бонг уради

ЎРИМ БОШЛАНДИ-Ю, ЛЕКИН...

Область ғаллакорлари 1980 йилда 241 минг тонна дон, шу жумладан, 100 минг тонна маккажўхори дони ва 40 минг тонна шоли етиштириш мажбуриятини олдилар. Ғаллакорлар суғориладиган ерларда бошоқли дон ҳосилдорлигини 50 центнерга етказиш, гектаридан 62,5 центнердан шоли олиш, дон учун экилган маккажўхорининг ҳар гектаридан 90—100 центнердан хирмон кўтариш мақсадида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қиляптилар.

Шу кунларда область хўжаликларида бошоқли дон экинлари пишиб етилди. Арпага ўроқ тушганига бир ҳафта бўлди. 15512 гектар арпадан 1500 гектаридаги ғалла ўриб-янчиб олинди.

Денов районидаги «Ҳазорбоғ» совхозининг 100 гектар майдонни эгаллаб ётган арпазорларининг тилларанг бошоқлари шабадада оҳиста чайқалади. оғир бошоқлар ерга эгилиб, яна қаддини ростлайди. Қудратли комбайн уммонда сузган кемадек арпазор оралайди.

Бу ерда ҳосилни тез ва соз йиғиштириб олиш учун зарбдор тўрт кунлик эълон қилинди. Назар Аҳмедов, Александр Факеев, Тўра Эргашевлар бошқараётган «Нива» комбайнлари дастлабки 2 кунда 55 гектар майдондаги арпани ўриб-янчиб олдилар. Ипатовоaccess-ликлар методи асосида ташкил этилган отряд соат механизмидай ҳаракат қиляпти. 15 автотележка, 6 юк машинаси, 5 автопогрузчик, 3 та похол тўплагич машиналари беками кўст ишлаб турибди.

Совхоз ғаллакорлари бу йил ҳар гектар майдондан 60 центнердан хирмон кўтариб, жами 600 тонна ёки ўтган йилдагидан 185 тонна кўп арпа тайёрлашга аҳд қилган эдилар. Улар ҳозиргача ўриб-янчиб олинган арпанинг ҳар гектаридан мўлжалдагидан ҳам зиёд —61,5 центнердан дон олдилар.

Термиз районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозида ҳам ғалла ўрим-йиғими уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Бу ерда 200 гектар майдондаги кузги арпа тўла пишиб етилган. Бошоқлар серҳосил.

— Ҳар гектар майдондан пландаги 22 центнер ўрнига 50 центнердан дон йиғиштириб оляпмиз, — дейди суҳбатда колхоз агрономи Бозор Ҳусанов. — Бу йил арпа хирмонимиз 1000 тоннага етказилади. Бу ўтган йилдагига нисбатан 1,5 баравар кўпдир.

Афсуски, ҳамма жойда ҳам ғалла ўрим-йиғими кўнгилдагидек ташкил этилган деб бўлмайди. Буни қуйидаги фактлар яққол исботлаб турибди. Область қишлоқ хўжалик бошқармаси ғаллачилик бўлимининг бошлиғи ўртоқ А. Борисович қоғозларни титкилай-титкилай бошоқли дон экинлари ва ғалла ўрим-йиғими ҳақидаги маълумотларни аранг топди.

— Аттанг, деди у, — яна бир-икки ҳафтадан кейин келганингизда қўлимизда тўлиқ маълумотлар бўларди...

— Хўш, ғалла ўрими қандай боряпти?

— 101 та ўрим-йиғим отряди ташкил этилди.

— Улардан қанчаси ишлаяпти?

—...

— Бўлмаса, ғалла ўримининг бориши ҳақида нималарни айта оласиз?

— Областимиздаги 11 та райондан 8 тасида ғалла ўрими бошланди. Бир кунда 253 гектар ердаги арпа ўрилган...

— Нега қолган районларда ишга киришилмаяпти?

— Йирик ғаллакор Сариосиё, Шўрчи ва Бойсун районларида ҳали техника тахт эмас.

— Жойларда бу ишнинг бориши ҳақида яна нималарни айта оласиз?

— ...

Аслида эса аҳвол мана бундай: область бўйича 59.560 гектар ердаги бошоқли дон экинларидан 21 майгача бор-йўғи 2000 гектар майдондаги арпа ўрилиб, бундан 700 гектардагиси янчиб олинган, холос. Ташкил этилган ўрим-йиғим отрядларининг 90 проценти ҳанузгача ишга киришган эмас. Область хўжаликларидаги 447 та ғалла комбайнидан атиги 37 таси ишлатилиб, уларнинг ўртача меҳнат унумдорлиги 2,6 гектарни ташкил этади. Бу белгиланган норманинг тенг ярми демакдир. Мавжуд 144 жатканинг ҳам энди 35 таси иш бошлади.

Область қишлоқ хўжалик ходимларининг 17 май куни бўлиб ўтган кенгашида арпани 25 майгача, буғдойни 5 июнгача ўриб-янчиб олишга қарор қилинган эди. Бироқ иш шу йўсинда борадиган бўлса, ҳосилнинг катта қисми кўкка совурилиши турган гап. Чунки арпа-буғдой ўз вақтида ўрилмаса, 30 процентгача ҳосил нест-нобуд бўлишини ғаллакорлар яхши билишади. Шунга қарамай, ғалла исрофгарчилигини кескин камайтирадиган жаткалар билан ўриш методи кўпчилик хўжаликларда кенг жорий этилмаяпти.

Ғалла ўрим-йиғими, айниқса, йирик ғаллакор Шеробод,, Жарқўрғон, Қумқўрғон районларида ёмон ташкил этилган. Бу районлардаги раҳбарлар ишни бошлашга бошладилар-у, сўнгра негадир ўз ҳолига ташлаб қўйдилар. Шу сабабли Шеробод районида 36 комбайндан бор-йўғи 2 таси, Жарқўрғонда 30 комбайндан 3 таси ишлатилиб, қолганлари қантариб қўйилган. Ленин йўли ва Гагарин районларидаги 50 га яқин комбайннинг бирортаси ҳам ғаллазор оралағани йўқ. Бу ғоят ачинарли фактлардан мазкур районларнинг раҳбарлари, хўжалик бошлиқлари ҳанузгача тегишли хулоса чиқариб олмаяптилар.

Хуллас, Сурхондарё областида ғалла ўрими бошланди-ю, ўз ҳолига ташлаб қўйилди. Бундан область партия, совет ташкилотлари тегишли хулоса чиқарадилар, жойларда йўл қўйилган хато- камчиликларни зудлик билан тузатиб, бу муҳим ишни тез ва соз ўтказадилар деб ишонамиз.

Сурхондарёлик ғаллакорлар ғайрат қилинг! Чунки ўрим-йиғимда ҳар бир дақиқа ғанимат. «Йўқолган олтин топилади-ю, йўқолган вақт топилмайди», —деб бежиз айтишмаган бободеҳқонлар.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари кинофестивали. Тошкент-80

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ЭКРАНИ

МИННАТДОРЧИЛИК ТУЙҒУЛАРИ

АНЖУМАН ҚАТНАШЧИЛАРИ ДАВРАСИДА

Бу давра иштирокчиларини Тошкентга битта мақсад — эзгулик етаклаб келган. Улар байроғига «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» сўзлари ёзиб қўйилган уч қитъа кинофорумида қатнашаётганларидан бениҳоя хурсандлар. Шу боисдан кинофестивалнинг довруғи, унинг моҳияти, анжуман сабаб бўлиб турли халқлар ўртасида пайдо бўлаётган ўзаро дўстлик ва ижодий ҳамкорлик алоқалари ҳақида тўлиб-тошиб гапирадилар. Мен учун, — дейди Кубадан келган режиссёр Хулио Сесар Родригес, — Тошкент фестивали катта ижодий мактаб.

Кубалик режиссёрнинг фикрини Суриядан келиб, Москвадаги Бутуниттифоқ кинематография давлат институтида таҳсил кўраётган рассом Язиджи Ҳайдар давом эттирди. Унинг учун ҳам Тошкент фестивали — ғоят улуғвор мақсадларни тарғиб қиладиган санъат мактаби. Бу санъат мактабидан, дейди у, билим олаётганимиздан хурсандмиз. Биз Совет Иттифоқи кинематографчилари фестиваль программасига ҳавола этган фильмларни кўриб, режиссёрлар маҳоратига, актёр ва актрисалар ижрочилигига қойил қолдик. Энг муҳими, бу фильмларда муҳим ижтимоий воқеалар тараннум этилган. Менда, айниқса, Қозоғистон кинематографчилари томонидан ишланган бир ҳужжатли картина сўнмас таассурот қолдирди. Бу асар тинчлик ва дўстлик учун толмас курашчи, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг машҳур «Қўриқ» китоби асосида яратилган экан. Кинорежиссёр А. Нуъмоновнинг хизмати шундаки, у ғоятда масъулиятли ишга дадил журъат қилиб, Қозоғистон чўлларини ўзлаштиришга бағишланган ажойиб лента ишлаган. Бу ҳужжатли фильмни халқ жасоратига муносиб кинокўшиқ деб аташ мумкин.

Жазоирлик Ҳайя Жалуль ҳам Москвада, Бутуниттифоқ кинематография институтида ўқийди. Унинг фикрича, Тошкент кинофестивали имкониятлар манбаидир. Бу имкониятлар шундан иборатки, дейди у, — Тошкентга ташриф буюрган ҳар қандай кинорежиссёр ҳозирги замон кинематографиясининг бугунги манзараларини яқиндан кўради. Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун кураш ишига астойдил ҳисса қўшиш нияти билан ижод қилаётган санъаткорлар тажрибаси билан танишади. Айни вақтда дўстлик ва қардошлик шаҳри деб довруғ таратган Тошкент билан, унинг меҳмондўст кишилари билан учрашади. Ўн икки йилдирки, муваффақиятли ўтиб келаётган кинофестиваль ютуқлари боисидан огоҳ бўлади.

Чили Ватанпарвар кучлари вакилларидан бўлган режиссёр Мигель Литтин анжуманга ўртоқ Л. И. Брежнев томонидан юборилган табрикнинг ғоятда самимийлигини мамнун бўлиб гапирди. Совет кинематографиясининг ғалабалари манбаини худди мана шундай эътибордан қидирмоқ керак, дейди у.

Ҳиндистонлик кинотанқидчи ва журналист Харбажан Сингх фестивалнинг аввалги бештасида ҳам актив қатнашган ижодкор. У Ҳиндистонда чиқадиган «Фильм-мирор» журналининг бош редактори, кино темасида ёзувчи Ҳиндистон журналистлари уюшмасининг президенти. Тошкент кинофестивалидан жуда кўп нарсалар олганман, — дейди у. — Шу боисдан уни ҳурмат қиламан, шу боисдан у ҳақда мақолалар ёзиб, тез-тез эълон қилиб тураман. Ўзим бош бўлган журналнинг янги сонини Тошкент кинофестивалига бағишлаб чиқардик. Редакциямиз келгусида бўладиган кинофестивалларга ҳам шундай совға тайёрлаш ҳақида қарор қилди. Бу ерга келиш арафасида «Совет киносининг таъсир кучи» деган китобим босмадан чиқди. Бу асар жаҳон кинематографиясининг энг яхши намуналаридан ҳисобланган совет фильмлари, шунингдек, машҳур совет кинорежиссёрлари, актёрлари ва актрисалари ижоди, совет ва ҳинд санъаткорлари ўртасидаги ўзаро дўстлик алоқалари ва ҳамкорликлар ҳақидадир. Мен Тошкентни муҳаббат шаҳри деб ҳисоблайман. Бу ерда, кинофестиваль кунларида тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун кураш ишига хизмат қиладиган меҳр-муҳаббат туйғулари пайдо бўлаётир. Шунинг учун эндиги яратилажак китобимнинг номини «Тошкент — муҳаббат шаҳри» деб атадим.

Кинофестиваль қатнашчилари ва меҳмонларининг барчасидан шундай илиқ миннатдорчилик сўзларини эшитиш мумкин.

Б. ЮНУСОВ.

Суратда: Ўзбекистон ССР халқ артисти, кинорежиссёр Шуҳрат Аббосов Мавританиядан келган ҳамкасби Ғолиб ул Сандаҳмад билан ўзаро ижодий суҳбатда.

А. Тўраев фотоси.

БИЗНИНГ СУҲБАТ

ШАҲРИНГИЗ МАФТУНИМАН

Чорн АМАРТЬЯКУЛ, режиссёр, Таиланд

— Мен V халқаро Тошкент фестивалида қатнашиб, зўр таассуротлар билан қайтган эдим. Ўшанда ўз фильмим билан қатнашмаган бўлсам-да, ҳамкасбларимнинг ленталарини мароқ билан томоша қилдим, улар билан фикр алмашдим. Буларнинг ҳаммаси ижодий фаолиятимга сезиларли таъсир кўрсатди.

Бу сафар биз фестивалга тўрт фильм олиб келдик. Улардан бири «Бан-Пун қишлоғининг худоси» деб аталади. Уни яратишда мен ҳам иштирок этганман. Фильмда Таиланд қишлоқ аҳолисининг ҳаёти, уларнинг урф-одатлари, ҳанузгача ҳукмрон бўлган диний хурофотларнинг фожиали таъсири кўрсатилади.

Яқинда Бангкокда совет «Қамал» фильми намойиш этилди. Бу фильм Таиланд томошабинларида жуда катта таассурот қолдирди. Илгари бизда Америка ва Ғарбий Европа мамлакатлари фильмлари кўплаб харид қилинган бўлса, кейинги пайтда совет фильмларига қизиқиш жуда кучайди.

Москва фестивалида ҳам иштирок этдим. Ҳамиша мамлакатингизга келишни орзиқиб кутаман. Айниқса, Ўзбекистон, унинг кишилари мени мафтун этган. Уларнинг қиёфаси ҳам, табассумлари ҳам ўзимизнинг юртни эслатгандек бўлади. Об-ҳаво ҳам ўхшайди. Ҳар қадамда меҳмондўст кишиларнинг самимиятини, қардошлик туйғуларини сезиб тураман.

Ўйлайманки, VI халқаро Тошкент кино фестивали бизга кўп нарса беради. Фестиваль уч қитъа кино арбобларининг ҳамкорлигини мустаҳкамлашга, кино санъатида прогрессив йўналишларнинг, дўстлик, тинчлик ва қардошлик ғояларининг кучайишига кўмаклашади.

ФЕСТИВАЛЬ ФИЛЬМЛАРИ

«ДЕЛЬМИРО ГУВЕЙЯ»

— Пахта плантацияларини кенгайтириш учун қиргача ерларни ўзлаштираман. Ана шунда деҳқонларнинг ҳаёти ўзгариб кетади. Турмуши яхши бўлгандан сўнг, руҳи ҳам кўтарилади.

— Сувни қаердан оласан?

— Шундоққина ёнгинамиздаги катта шаршарадан-да!

— Шаршара менинг хусусий мулким-ку?!

Ер ҳам бировнинг мулки, сув ҳам... Хусусий мулкчилик ҳукмрон бўлган жамиятда илғор, тараққийпарвар кишиларнинг улкан мақсадлари ҳам хом хаёлгина бўлиб қолади. Бразилиялик кинематографчилар фестивалга келтирган бадиий фильм. «Дельмиро Гувейя» ана шу мавзуда яратилган.

Сценарий муаллифлари Жералдо Сарно ва Орландо Санна фильмдаги воқеалар ривожи билан сиёсий-ижтимоий фикрни ҳам кескинлаштириб борганлар.. Қишлоқда ҳамқишлоқлари учун молларига анча арзон нарх қўйган дўкондорга савдо аҳли кун бермайди. У пахтазорни кенгайтиришни ўйлайди. Бу орзуси ҳам амалга ошмайди. Охири шаҳарга кетишга мажбур бўлган бош қаҳрамон у ерда кичик ип йигириш фабрикаси очади, уни электрлаштиришга интилади, ишчиларнинг оғир меҳнатини енгиллаштиришни ўйлайди. Аммо, фабрика жойлашган ерлар ҳам инглизлар қўлига ўтиб кетган. Ишсиз ишчилар ўз тирикчилик манбаи — фабрикани бузиб, дарёга оқизишга мажбур бўладилар.

Фильм асримиз бошида Бразилияга чет эл капиталининг кириб келиши ҳақида ҳикоя қилади.

«АЗИЗ ЎҚИТУВЧИМ»

Ҳайрат билан муҳаббатнинг чегараси борми? Агар у бўлса қаерда ва қачон уни биз кўра оламиз.

Миср Араб Республикаси кино ижодкорлари кишининг энг тошқин фасли — ёшлик туйғуларини ленталар тили билан куйлаганлар.

Самиҳа колледжнинг энг гўзал қизларидан. Унинг эркаликлари, шаддодликлари ўзига жуда ярашган. Майин овоз, мусиқавий қобилият эгаси. Қизлар табиати ажойиб: Самиҳа ўз тенгқури Набининг жўшқин муҳаббатини кўзга илмай, музика муаллими Мақсадни ўзига жалб қилиш орзусида не куйларга тушмади?!

Ниҳоят, мана, ўша орзиқиб кутилган дақиқа: телевидениеда Мақсаднинг янги оперettаси ёзилишида Самиҳанинг бор истеъдоди ярқираб кўзга ташланади. Қизга фақат ўз ўқувчиси сифатида қараб юрган Мақсад унинг истеъдодига, ҳуснига лол қолади.

— Самиҳа, сен қўшиқ айтиб рақсга тушганингда шунчалар гўзаллашиб кетдингки, қўрслик, ўжарлигингдан асар ҳам қолмади.

— Чунки, мен куйлаганимда Сизнинг қалбсиз эканингизни эсдан чиқарган эдим.

Мақсад қалбида ёнган туйғуларга Самиҳанинг истеъдодигина сабаб бўлганидек, қиз муҳаббат деб ўйлаб юрган улкан туйғу ҳам ўқитувчисининг улуғворлиги, қобилиятига нисбатан уйғонган ҳайрат эканини, ниҳоят, Самиҳа икки йўлдан бирини танлаш дақиқаларида англади. Унинг ҳаёти, юраги Наби билан эди...

М. МУРОДОВА.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ КЎРГАЗМАСИДА

ГЎЗАЛЛИК БАЙРАМИ

Тематик павильонда очилган «Гуллар ва декоратив ўсимликларнинг энг яхши навлари — шаҳар, қишлоқларни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш учун» деб аталган кўрик-кўргазмада республикамизда бу борада қилинаётган ишлар ҳақида мароқли ҳикоя қилинади.

Ҳозир республикамизда умумий ишлаб чиқариш майдони 600 гектардан ошадиган 18 та кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш комбинати ҳамда тўртта питомник самарали ишлаб турибди. Ўзбекистонда яшовчи ҳар бир кишига 23 квадрат метр кўкаламзор майдон тўғри келади.

Кўрик-кўргазмада Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалик министрлигининг ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ва ирригация бошқармаси, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг манзарали боғдорчилик совхози, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ботаника боғи, Ленин орденли Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Тошкент гуллари» фирмаси ва республикамизнинг Андижон, Самарқанд областлари, Қўқон ва Олмалиқ шаҳарлари иштирок этишди.

Кўргазма экспонатлари республикамиз боғбонлари, гулчилари эришаётган улкан ютуқлар намойишига айланди.

Ш. МИРҲАБИБОВ.

Ажаб савдолар

«СИЗДАН УГИНА, БИЗДАН БУГИНА»

Одатда, йўловчилар манзилга етгандан кейингина бир-бирларидан «уринмай, яхши келдингизми?» деб ҳол-аҳвол сўрашарди. Урганч шаҳар аэропортида эса бунинг аксини кўрасиз. Кишилар самолётга чиқиб олганларидан кейин нафасларини ростлаб бўлиб, «Яхши чиқиб олдингизми, ҳамроҳ? деб суриштиришади. Тўғри-да, уч-тўрт кун олдин олинган тайёр билет билан диспетчернинг тасдиғидан ўтишнинг ўзи бўладими? Бунинг устига, аэропортнинг баъзи ходимлари белгиланган тартиб-қоидаларга риоя қилмай, интизомни биринчи бўлиб ўзлари бузиб беришгач, йўловчи деганн самолётга чиқиб олганидан кейингина енгил нафас олади-да.

...4 май куни эди. Аэровокзалда киши кўп, олма отсанг ерга тушмайди. Турли шаҳарларга учиш учун келган йўловчиларни ҳисобга олиш бўлими олдида одам тирбанд. Аэропортнинг шу кунги смена диспетчери Эшжон Совуров кўпроқ ҳисобга олиш учун узатилган билетларга эмас, уларнинг эгаларига қарайди, танлаб-танлаб, ўзига чўзилган қўллардан биридаги билетни олади-да, шошилмасдан белги қўяди. Иш орасида ҳозир учадиган рейсга билет сотилаётган касса томонга тез-тез қараб ҳам қўяди. Касса олдида турган ёш болали аёллар, қарияларга боқмай, балки ўзининг таниш-билишларини қидиради, «қани, тезроқ бўлинглар», дегандай уларга имо қилади.

Кассир ҳам унинг имо-ишорасига дарров тушунадиган хилидан экан, Эшжон кимга билет бер, деяётганини дарров англаб олади. У касса олдида навбат билан турганларга эмас, диспетчер кўрсатган, айтган одамларгагина билет сотади.

Диспетчер билан кассир ўртасидаги имо-ишоралар бугун кўпайиб кетибди шекилли, Эшжон Совуровнинг қўлидаги рўйхат бир лаҳзада тўлиб қолди.

— Бу рейсда бошқа жой йўқ, қолганлар кейинги самолётда жўнайди. — Эшжон Совуров бўйнини чўзиб йўловчиларга эълон қилди.

— Ҳой жўра, нега ўрин тамом бўларкан, ахир биз билетни уч-тўрт кун олдин олиб қўйган эдик-ку. Ҳозиргина кассадан билет олганларни жўнатиб, бизни нега қолдиряпсиз?

Э. Совуров норози бўлганларнинг гапига қулоқ солгиси ҳам келмайди, «кейинги рейсда дедим-ку, бўлдида, намунча эзмалик қиласизлар, самолёт резинка эмас-ку...» деб тескари қарайди.

Шу куни Тошкент политехника, медицина ва педагогика институтларининг талабалари И. Нуриев, Б. Солаев, И. Мавлоновлар ҳам (билет номери — 863365, 863394, 863266) ўрин етишмай, «Кейинги рейслардан биронтасида кетасизлар» деган гап билан 516-рейс билан Тошкентга учадиган самолётдан қолдирилди. Ҳолбуки, улар билетни 30 апрель куни олиб қўйишган эди. Уларнинг ўрнига Э. Совуровнинг илтифоти билан шу куни кассанинг орқа эшигидан билет олганлар учиб кетишди.

— Мен ҳеч қанақа ўзбошимчалик қилмадим, билетларни масъул навбатчи Икром Исмоиловнинг брони бўйича соттирдим, — дейди Э. Совуров йўловчиларнинг эътирозларига жавобан.

Газетхонларда, шунингдек Урганч аэропортидан учадиган йўловчиларда «ахир, самолётга белгиланган миқдордагина йўловчи олинмайдими?» деган ҳақли савол туғилиши табиий. Тўғри, барча транспорт воситаларида, айниқса гражданларга самолёт хизмати кўрсатиладиган ташкилотларда ана шу қоидага қатъий амал қилиниши лозим. Бироқ Урганч аэропорти ходимларининг ўзбошимчалиги, хизмат вазифасини суиистеъмол қилаётганлиги сабабли бу ерда ана шунинг тескариси бўляпти. Тартиб-қоида қўпол тарзда бузилаётгани сабабли олдиндан билети бўлган кишилар бир ёқда қолиб, аэропорт ходимларининг таниш-билишлари учириб юборилмоқда.

— Эшжон Совуровнинг дилозорлигини айтмайсизми, — дейди йўловчи Баҳодир Солаев. — Одам ҳам шунчалик қўпол ва қўрс бўларканми. Оғзидан боди кириб, шоди чиқади. Бирор сабаби бордирки, ўзини хон—қўланкасини майдон, деб биляпти.

Йўловчининг гапида жон бор. Такаббур, қўпол одамнинг кўпчилик билан муомала қиладиган масъул вазифага қўйилганига ҳамма ҳайрон.

Урганч аэропортининг масъул навбатчиси Икром Исмоилов ҳам ўзига керакли одамларининг ҳожатини чиқаришда Э. Совуровдан ўзса ўзадики, асло ортда қолмайди. Исмоиловнинг берган бир парча қоғозини рўкач қилиб, аэропортнинг бронь билан билет сотиладиган кассасидан билет олиб кетаётганлар қанчадан-қанча. Хўш, Икром Исмоилов йўловчиларга бронь бериш ваколатига эгами? Бу саволга унинг ўзи нима деркин?

— Сирасини айтганда, менда бронь бериш ҳуқуқи йўқ. Лекин нима қилай, бир ёқда ошна-оғайнилар, қолаверса таниш-билишлар кўп. Йўқ, десам, хафа бўлишади. Бир кунмас, бир кун менинг ҳам уларга ишим тушиб қолиши мумкин-да. Ҳар қолда, сиздан угина, биздан бугина, деган гапни эшитган бўлсанглар керак? — И. Исмоилов лшириб ўтирмай гапнинг ростига кўча қолди.

Эшжон Совуровни талтайтириб юборган ҳам ана шу И. Исмоиловнинг ўзи. Унинг қўллаб-қувватлашига ишонгани учун ҳам Э. Совуров йўловчиларни писанд билмай, муомала қиляпти. Шу йилнинг 25 апрель куни йўловчи Н. Герасимовга қўпол муомала қилгани ва учадиган рейсидан асоссиз қолдиргани сабабли Э. Совуровга қаттиқ виговар берилган эди. Бу жазо унга таъсир қилмади.

Урганч аэропортида ана шунақа дил ранжитар воқеалар бўляпти. Республика Граждан авиацияси бошқармаси раҳбарлари бунга нима дейишаркин?

И. ШОМУРОДОВ.

СПОРТ

ҲАР БИР МИКРОРАЙОНДА, УЙДА, ҲАР БИР ҚИШЛОҚДА СПОРТ МАЙДОНЧАСИ БЎЛСИН

МАКТАБ БАҒРИДА

Республика пойтахтининг Киров районидаги 70-ўрта мактабга кираверишда «Олимпиада-80» деб номланган стендга кўзингиз тушади. Спорт зали деворларига ҳам спортга оид турли расмлар, моҳир спортчиларнинг портретлари осилган. Ўқувчилар дарсдан ташқари вақтларини мазмунли ўтказишлари учун имкониятлар яратилган. Баскетбол, стол тенниси, енгил атлетика, шахмат-шашка тўгараклари ишлаб турибди.

—Мактабимизга ўз касбининг усталари ҳисобланган Мирзоҳид Расулов билан Мирҳосил Неъматовлар жисмоний тарбия ўқитувчиси бўлиб келишдию, бизда физкультура ва спорт ишлари жонланиб кетди, — дейди директор М. Назарова. — Мактаб бағрида машғулотларни тобига етказган ёш спортчиларимиз район ва шаҳар биринчилиги мусобақаларида фахрли ўринларни эгаллаб кўпчиликни мамнун этмоқдалар, ака-ука Аълоевлар республика баскетбол терма командасига аъзо. Мактаб ўқувчилари шаҳар спартакиадасида куч синашган тўққизинчи синф ўқувчиларидан Рустам Ёқубов, Улуғбек Қозиев ва Игорь Белоусовлар умидли чарм-қўлқоп усталари эканликларини амалда кўрсатдилар. Ғолиблик супасига кўтарилган бу боксчилар мухлислар олқишига сазовор бўлишди.

Олимпиада йилида 263 ўқувчи оммавий спорт разрядига эга бўлди. 310 нафар ўғил-қиз эса ГТО нормативларини муваффақиятли топширди. Мактаб педагогика коллективи «Соғ танда — соғлом ақл» деган мақолга амал қилиб, жисмоний тарбия ишларини янада ривожлантиришга ҳаракат қилмоқда.

С. СУЛТОНОВ.

БЕЛЛАШУВЛАР, ТЎПЛАР, ОЧКОЛАР

✦ ВОЛЕЙБОЛ. Таганрогда СССР кубоги учун ўтказилган зонал мусобақа якунланди. Эркаклар командалари баҳсида тошкентлик динамочилар муваффақият қозонишди. Улар 5 та ғалаба билан совриндорлик баҳсининг ярим финалида иштирок этадиган бўлишди. Нукусда эса Ўзбекистон чемпионати тугади. Биринчи группа коллективлари орасида Тошкентнинг «Меҳнат» командаси чемпион бўлди. Самарқанднинг «Кинап» ва нукуслик студентлар иккинчи ва учинчи фахрли ўринларга сазовор бўлдилар. Иккинчи группада тошкентлик студентлар билан термизлик спартакчилар ғолиблик қилдилар.

✦ ВЕЛОПОЙГА. Фарғонада Ўзбекистон шахсий-команда пойгаси бўлиб ўтди. Охирги куни 120 километрга ўтказилган пойгада наманганлик Ф. Аҳмедов маррада биринчи бўлди. Команда ҳисобида «Меҳнат» коллективи зафар қучди.

✦ ФУТБОЛ. «Бўстон» — «Спартак» (Н)—3:0. Жиззахликлар 15 очко билан тўртинчи ўринга кўтарилдилар.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

25 МАЙ, ЯКШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.40 — Зарядкага сафланинг. 10.00 — Будильник. 10.30 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.30 — Здоровье. 12.15 — Тонгги почта. 12.45 — Ҳужжатли фильм. 13.00 — Қишлоқ янгиликлари. 14.00 — Музикали киоск. 14.30 — Жаноби олийларининг адъютанти. Бадиий фильм 2-серия. 16.00 — Ҳужжатли фильм. 16.30 — Концерт. 17.00 — Киносаёҳатчилар клуби. 18.00 — Мультфильмлар. 18.30 — Халқаро панорама. 19.15 — Халқ оҳанглари. 19.25 — Бугун — химиклар куни. 19.40 — Химиклар кунига бағишланган музикали программа. 20.25 — Уч номаълумли масала. Бадиий фильм. 2-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Театр ва замон. Кўрсатув тугагач янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Мультфильм. 10.25 — Концерт. 10.50 — Республика мулки. Бадиий фильм 2-серия. 12.00 — Қувноқ стартлар. 13.00 — Концерт. 13.40 — Оналар мактаби. 14.10 — Енгил атлетика бўйича Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон матчи. 14.50 — Тошкент экскурсия ва саёҳатлар бюроси таклиф этади. 18.20 — Мультфильм. 18.30 — Болалар учун концерт. 19.00 — Бугун — химиклар куни. 19.20 — Пиллабойлигимиз. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Санъатимиз намояндалари. И. Икромов. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Санъатимиз намояндалари (давоми). 21.30 — Время. 22.05 — Тошкент хореография билим юрти ўқувчиларининг ҳисобот концерти.

ҚИРҒИЗИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

16.00 — Фрунзе кўрсатувлари.

26 МАЙ, ДУШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.40 — Гимнастика. 10.05 — Синюшканинг қудуғи. Бадиий фильм. 10.55 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 11.55 — Фильм-концерт. 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильм. 15.50 — Сиз яратган боғ. 16.20 — Телестадион. 16.50 — Бахтли болалик. 17.20 — Гайана Республикасининг миллий байрами — мустақиллик кунига. 17.40 — Биз БАМни қурамиз. 18.10 — Бутуниттифоқ ва халқаро конкурслар лауреати В. Круглов чалади. 18.35 — Илғор тажриба — умумхалқ мулки. 19.00 — Бетховен ҳаёти. 21.30 — Время. 22.05 — Фильм-концерт. 22.55 — Дунё воқеалари. 23.10 — Яйлов тароналари.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАЛАРИ

I

10.20 — Табиатшунослик. 10.40 — Болалар учун фильмлар. 11.30 — Ўзбекистонда ёз. 11.50 — Советлар мамлакатининг кишилари. 18.20 — Пионер дружиналари Бутуниттифоқ маршида. 18.50 — Ёшлик. 19.20 — Кинолента — менинг ҳаётим. 19.30 — Ахборот. 19.45 — М. Шолохов туғилган куннинг 75 йиллигига. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Лирик концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Ноз-неъмат бунёдкори. 22.20 — Осиё, Африка, ва Лотин Америкаси мамлакатларининг Тошкентдаги VI халқаро кинофестивали.

II

20.05 — Янгиликлар. 20.25 — Шифокор экрани. 20.55 — Олий математика. 21.55 — Момо ер. Бадиий фильм.

РАДИО

25 МАЙ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА 8.30 — Янги музикали ёзувлар. 9.15 — «Табассум» 10.45 — Дутор тароналари. 12.10 — Ўзбекистон ишчиси. 13.00 — Ёрдамчи хўжалик имкониятлари. 13.30 — Химия саноати ходимлари, Сизлар учун. 14.00 — Табаррук замин. 15.40 — Саҳна санъати усталари. 17.00 — Химикларнинг талабларига биноан концерт. 18.15 — Ёшлик. 19.30 — Спорт программаси. 19.50 — Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари кинофестивали кундалиги. 20.25 — Ўзбек халқ куйлари. 21.00 — Табассум. 22.30 Олтин водий қўшиқлари. 23.15 — Дам олиш концерти.

26 МАЙ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА: 8.30 — «Яхши кайфият». 9.15 — «Совет турмуш тарзи». 9.30 — Ўзбек композиторларининг қўшиқлари. 10.15 — «Ёзувчилар микрофон олдида». 12.10 — «Узбекистан индустриальний». 13.00 — «Республика ёрдамчи хўжаликларида». 13.30 — Енгил чолғу куйлари. 14.00 — «Ишлов соз ўтса, ҳосил мўл бўлади». 18.15 — Иваново-Вознесенскда «Вакил депутатлар мажлиси» ташкил этилганлигининг 75 йиллигига. 18.50 — Ёшлик. 19.45 — Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг Тошкентдаги VI халқаро кинофестивали кундалиги. 20.25 — Чолғу куйлари. 21.00 — «Ленинча ғоялар тарғиботчиси». 22.30 — П. Мўмин шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 23.20 — Дам олиш соатида.

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКУМИ

1980—1981 ўқув йили учун

ЎҚИШ МУДДАТИ ҚИСҚАРТИРИЛГАН ГРУППАЛАРГА ЎРТА МАЪЛУМОТЛИЛАРДАН, БИРИНЧИ КУРСЛАРГА ТЎЛИҚСИЗ ЎРТА МАЪЛУМОТЛИЛАРДАН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТЕХНИКУМ ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИНИНГ ТЕХНИКЛАРИНИ ТАЙЁРЛАЙДИ: тепловоз хўжалиги, изотермик вагонлар ва совутиш хўжалиги, сим алоқаси (темир йўл бўйича телеграф-телефон алоқа: телефон, телеграф, радио), темир йўл транспортида автоматика ва телемеханика, радиоалоқа ва радиоэшиттириш, темир йўл электровоз хўжалиги, темир йўл транспортини энергия билан таъминлаш ва энергетика хўжалиги.

Ўқиш муддати қисқартирилган группаларга 10—11-синфни тамомлаганлар, биринчи курсга 8-синфни тамомлаган 30 ёшгача бўлганлардан аризалар 31 июлгача (ўрта маълумотлилардан 14 августгача) қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Ўқувчилар бепул кийим-бош, бепул темир йўл билети билан таъминланадилар.

Яхши баҳолар билан ўқийдиган ҳамма ўқувчилар ойига [illegible] сўм миқдорда стипендия билан таъминланади. Аълочи ўқувчилар учун стипендия 25 процент кўпайтирилади.

ТЕХНИКУМНИНГ СИРТҚИ БЎЛИМИГА ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИНИНГ ҲАММА МУТАХАССИСЛИКЛАРИ БЎЙИЧА ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Техникум адреси: Тошкент шаҳри, Ленин райони, 2-Сарикульская кўчаси, 3-уй, (1, 2, 5, 8, 10-трамвайларнинг «Сарикульская» ва «Буденовская», 39-автобуснинг «Темир йўл транспорти техникуми» бекатлари). Телефонлар: 32-40-85, 32-43-25, 32-44-96.

Театр

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/V да **Ғариблар**, 27/V да **Кўрмайин босдим тиконни**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 25/V да **Тошкентнинг нозанин малинаси** (16.00, 19.30 да).

●

«Ташкентгортрансэкспедиция» бирлашмасининг аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш учун берилган 019401 дан 019425 гача, 002066 дан 002075 гача ва 007351 дан 007375 номергача бўлган йўқолган

БУЮРТМА-КВИТАНЦИЯЛАРИ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«КЎЗГА КЎРИНМАС ОДАМ» фантастик-саргузаштли аттракционининг гастроллари.**

ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ ТАШКИЛОТЛАРИГА

Қувасой цемент комбинатида, Жиззах қурилиш материаллари комбинатида, Тошкент қурилиш материаллари тажриба заводида, турар жой-коммунал идорасида, Қувасой автобазасида ишлаш учун бош бухгалтерлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй 3-подъезд 5-хона.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700000 Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04, редактор ўринбосарлари — 33-06-83, 32-55-04, 33-44-55, 32-55-05, масъул секретарь — 33-79-14, 32-53-05, секретариат — 33-72-83, 32-53-06; БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси 32-55-70, халқаро ҳаёт — 32-54-18, саноат, транспорт ва капитал қурилиши — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20; 32-54-18, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 33-44-51, 32-57-21, 32-54-24, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 33-35-53, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13, иллюстрация — 32-57-22, коммунистик тарбия — 32-54-29, стенографистка — 33-73-43, 32-54-05, жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26, 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42; ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: ҚҚАССР — 2-42-62; Тошкент — 32-53-20, Самарқанд — 5-19-71; Сирдарё — 2-05-27, Сурхондарё — 3-92-36, Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 61-35; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-65; Жиззах — 31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. — 13901. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Б. — 120. 6